

BULGARIA

CROSSROADS OF CIVILIZATIONS

ПРЕДГОВОР

България е разположена в югоизточната част на Европейския континент върху територия от 111 000 кв. км. Населението и брой 9 000 000 души, от които 8,6 милиона са християни (от ортодоксално вероизповедание - 8 350 000, католици - 100 000, протестанти - 50 000) и 400 000 мюсюлмани. По територия и население България е на 12-то място сред 50-те страни в Европа. Тази сравнително голяма европейска държава доскоро бе малко позната в света - несъмнен резултат от разделянето на Стария континент между 1945 - 1989 г. и почти пълната загуба на суверенитета на източноевропейските страни. Разрушаването на Съветския блок, средищното положение на територията и в стика между Европа и Азия, огромният промишлен и селскостопански потенциал без никакво съмнение отреждат на България в бъдеще далеч по-значима роля в общоевропейското развитие.

В семейството на европейските държави България отдавна е позната с няколко уникални факти от нейното минало. Тя е първата унитарна държава в Европа, появила се на политическата карта на континента в 632 г. и е единствената от държавите, възникнали в Ранното средновековие, доживяла до наши дни с името, с което е създадена. Българската държава е първата (893 г.) и над четири века единствената, която въвежда със закон изискването писменият и език на държавната власт и на християнската църква да бъде само говоримият народен език.

Но това, с което българите с право се гордеят е, че в техните земи преди и едновременно с идването им тук в течение на хилядолетия са процъфтявали всички големи европейски култури формирали съвременната цивилизация.

PREFACE

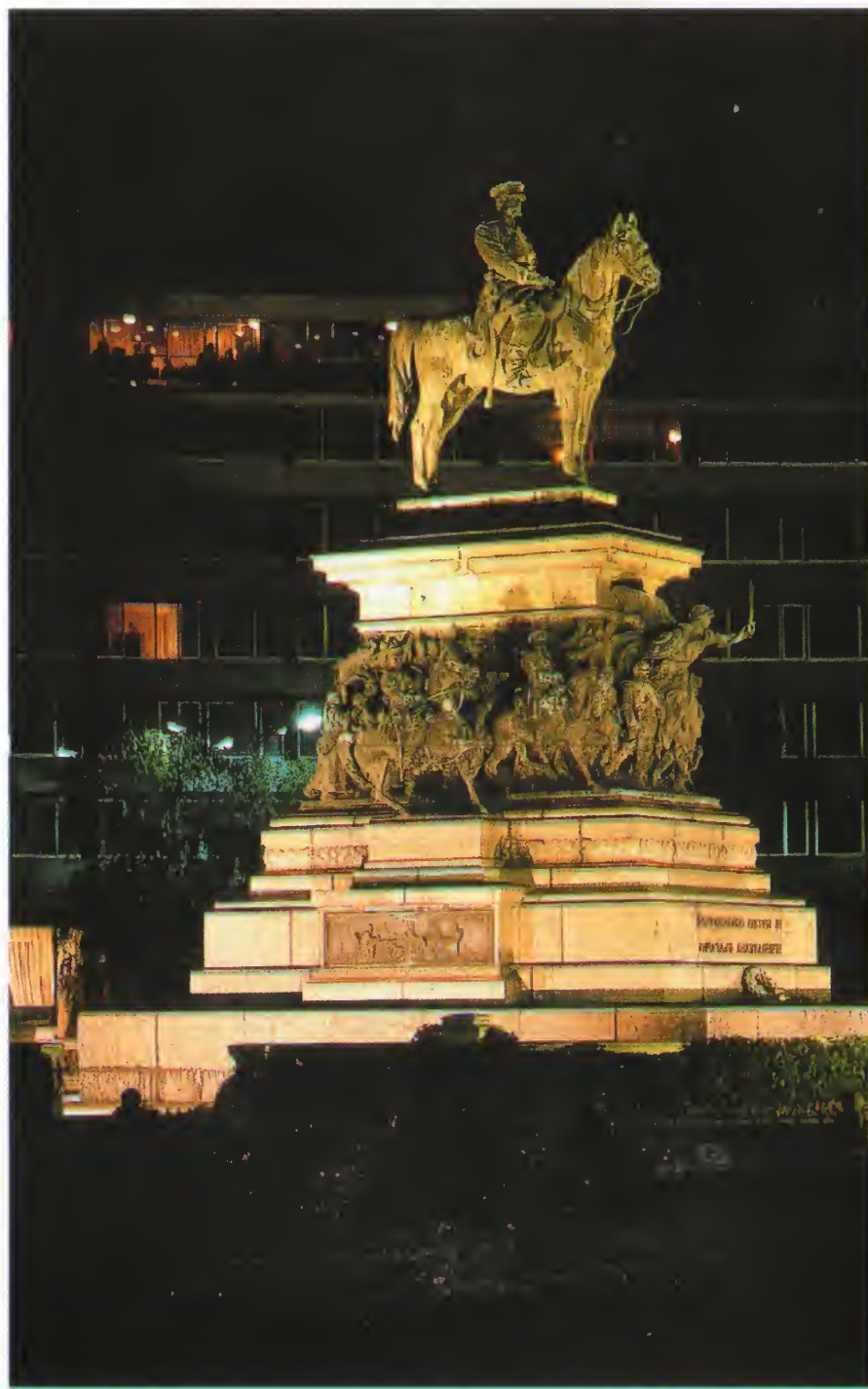
Bulgaria, situated in the southeastern part of Europe and with an area of 111,000 square kilometers has a population of 9 million inhabitants and is 12th among the 50 countries in Europe in terms of area and population. Out of the 9 million inhabitants 8.6 million are Christians (Eastern Orthodox denomination - 8,350,000; Catholics - 100,000; Protestants - 50,000) and 400,000 are Moslems. Until recently this comparatively large European country was little known in the world no doubt because of the division of the Old Continent

since the end of World War II when East European countries had practically lost their sovereignty to the time of the fall of the Berlin Wall in 1989. No doubt after the break up of the Soviet bloc, this crossroads between Europe and Asia, and a region with a vast industrial and agricultural potential will lead to a much greater role of Bulgaria in the future development of Europe as a whole.

For a long time now Bulgaria has been known in Europe with several unique facts of her past. Bulgaria was the first unitary state in Europe; it appeared on the political map of the continent in 632; it was the only one among the states, founded in the Early Middle Ages to have kept its original name to the present day. The Bulgarian state (893) was the first state where administration and the Christian church used the vernacular in writing and in

the liturgy for over four centuries under its laws.

However what Bulgarians particularly take pride in is that all major European civilizations, which have shaped the contemporary world, have flourished here over the millennia.

ЗЛАТНАТА ПРАИСТОРИЧЕСКА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

THE NEW STONE AGE

Раждането на човешката цивилизация в планетарен мащаб се приема, че е станало с настъпването на новокаменната епоха в VII-VI хил.пр.Хр. От събирателство на богатата на природата човечеството преминава към производство - земеделие, скотовъдство, по-късно рудодобив, металургия, металообработка.

Смята се, че районът, в който за първи път са се родили тези процеси, включва територии в Близкия Изток и Югозападна Европа между Иранското плато и Балканския полуостров. Като част от този ареал българските земи стават арена, върху която в течение на няколко хилядолетия настъпват съдбоносни за бъдещето на света открития, промени, развитие.

Най-голямото златно съкровище от тази епоха е открито в некропол от V хил.пр.Хр. край черноморския град Варна. Съставено е от украшения и знаци на власт, положени в гробовете на няколко от погребаните. Общото тегло на златните предмети е към. 7 кг. Перфектната техника, с която са изработени украшенията, смайва и съвременните златари. Макар и с по-малко тегло, впечатляващи са и златните находки от други райони на страната, открити в последно време.

Кои са народите, живели в тези времена по българските земи? За съ-

The New Stone Age (7th-6th millennium) BC is considered the beginning of civilization worldwide. From hunter - gatherers humankind had begun to cultivate land, had become to breed livestock, and later, to extract and separate ores and work metals.

The region where these processes emerged for the first time included the lands in the Middle East and Southwest Europe between the Iranian Plateau and the Balkan Peninsula. As part of this area in the course of several millennia the Bulgarian lands became an arena of discoveries, changes and development of crucial importance for the future of the world.

The largest gold treasure from that period was found in a 5th millennium BC necropolis near Varna, a city at the Black Sea. The treasure consists of jewelry and insignia laid in several burials. The total weight of the gold object - bracelets, appliques, a crosier, etc. - is about 7 kilograms. The perfect technique has amazed even modern goldsmiths. Today recent gold finds from other areas in Bulgaria are just as impressive although the quantity of gold is less.

Who peoples inhabited the Bulgarian lands in those days?

Clay figurine from the tell at the village of Karanovo, Sliven district, Middle New Stone Age.

Clay mask adorned with golden objects; unearthed from grave № 3 in a late Chalcolithic necropolis near Varna; 4th Millennium BC.

жаление имената на първите европейци са и вероятно ще останат неизвестни. Писмеността все още не е била позната, а някои знаци, открити по глинени плочки от тази епоха, само бележат опити да се създаде първата писменост в човешката история. Опити, които очевидно не са довели до широко разпространение и налагане върху поголеми човешки маси като средство за комуникация и запис на човешки опит.

В замяна на това знаем как са живели и как е било организирано обществото им. Хората от онези далечни хилядолетия, дори тук, в българските земи, напуснали пещерите и започнали да създават големи селища в равнините. Избирали място до чисти, течащи води, край които трябвало да има плодородни земи и пасища. Жилищата били еднотажни, от дърво, много често с дървени полове. Оформилите се улици били построени с чакъл. Неразделна част от всяка къща била отоплителната пещ и богат домашен инвентар, от който до днес са оцелели и откривани при археологически разкопки богато украсените и с невероятна пластика домашни керамични съдове и разнообразни сечива и инструменти. Цялото селище е било оградено със земен вал, над който се е извисявала дървена стена (в много редки случаи и в по-късните периоди стената е била от камък).

Животът на тези селища е продължавал по няколко хилядолетия, а след тяхното изгаряне (случайните пожари са били често явление в тази пожароопасна среда), останките им са били заравнявани и върху тях са се изграждали отново. В

Unfortunately we do not know the names of the first Europeans. Probably they will remain unknown. No script existed and some signs on clay tablets from that period show just an effort to invent the earliest script in human history. Evidently such attempts did not become wide spread. This "script" failed to become a means of communications and recording of the human experience.

Instead we know how those peoples lived and the organization of their communities. In those distant days people, at least those in what are the present Bulgarian lands, left the caves and started establishing settlements in the plains. They chose sites next to clean running water, which were surrounded by fertile lands and pastures. The dwellings were one-story structures, made of wood and usually with wooden floor. The streets were covered with gravel. The hearth-furnace and a variety of household vessels, among them pottery and implements have survived. Archaeological excavations have yielded lavishly decorated vessels which were an integral part of each house. Earthenwork defences enclosed the settlement and a palisade (seldom in later periods it was a stone wall) rose over it.

Life in such settlements continued for several millennia and when they were consumed by flames (fires were frequent a fire-prone environment), the rubble was smoothed and the structure was rebuilt. As a result of this superimposition of layers accumulated over a

Clay vessel with three pipes, village of Karanovo, Sliven district, Early New Stone Age

Marble human figurine, Late Copper Age.

резултат на тези последователни напластявания през един продължителен период - понякога обхващащ периодите на неолита, халколита, бронзовата и ранножелязната епоха (VIII-VII хил.пр.Хр.) са се образували огромни могили с широчина при основата до 250 м и височина 15 м. Напластяванията се състоят от развалини на жилища, глинени съдове, оръдия на труда и са любим обект на археолозите от България и цял свят.

Блестящата праисторическа цивилизация в българските земи, цивилизацията на първите европейци бавно заглъхва към края на второто хилядолетие пр.Хр. Нови племена, идващи от север и от юг, разтърсват с присъствието си земите около Балканите и дават тласък на развитието на една нова цивилизация.

long period, from the Neolithic, the Chalcolithic, Bronze Age forming large early Iron Age tells (8th-2nd millennium BC), up to 250 meters wide at the base and 15 meters high. The occupational layers comprise rubble from dwellings, pottery, implements which have attracted archaeologists, both from Bulgaria and abroad .

The brilliant prehistoric civilization in the Bulgarian lands, the civilization of the first Europeans slowly declined towards the end of the 2nd millennium BC. New tribes coming from north and south, settled in the Balkans and gave an impetus to the development of a new civilization.

ЦИВИЛИЗАЦИЯ НА ТРАКИ И МАКЕДОНЦИ

Когато стане дума за тракийска цивилизация, в съзнанието на всеки изплуват две имена на траки, влезли в голямата световна история и култура. Това на Спартак - прочутият гладиатор, водач на най-голямото робско въстание в човешката история, поставил на колене Рим и то в епохата на най-голямото му могъщество, и името на Орфей - божественният музикант, чиято музика омайва дори дивите зверове, и едновременно с това е създател на загадъчна философия.

Но приносът на траките в световната цивилизация не се изчерпва с тези две имена.

Кои са, кога и как са се появили в Европа? Каква бразда са оставили в човешката история? Кога и защо са слезли от историческата сцена?

Траките населяват днешните български земи от края на XIII в. Пр.Хр. до VII в. сл.Хр., т.е. в течение на две хилядолетия. В днешните български земи са намира ядрото на този странен и донякъде загадъчен народ, но тракийски племена населяват и части от други съвременни и граничещи с България държави - Източна Тракия и Северен Анадол, Северна Гърция, Източна Македония, Южна Румъния и Югоизточна Украйна. Херодот заявява, че траките са най-многобройният народ на света след индийците. За съжаление те не създават своя писме-

THE CIVILIZATION OF THRACIANS AND MACEDONIANS

Speaking of the Thracian civilization calls to mind two Thracians whose names went down in world history and culture. One is Spartacus, the famous gladiator who led the largest revolt of slaves in human history and brought Rome, then in its heyday to its knees; the other is Orpheus, the divine musician whose music enchanted even beasts and was founder of a mystic philosophy.

Yet the Thracian contribution to world civilization is not confined to those two names alone.

Who were the Thracians? When and how did they appear in Europe? What trail have they left in human history? When and why did they leave the scene of history?

The Thracians inhabited what is now Bulgaria from late 13th BC to 7th century AD, i.e. in the course of two millennia. The core of those intriguing and somewhat mysterious people was in what is now Bulgaria although Thracian tribes had inhabited parts of states with which Bulgaria now has a common border: Eastern Thrace, Northern Anatolia, Northern Greece, Eastern Macedonia, Southern Romania and Southeastern Ukraine. Herodotus wrote that but for the Indians the Thracians were the second largest people in the world in numbers. Regrettably they did not invent an alphabet and

Votiv tablet depicting the Thracian Horseman; 2nd or 3rd c. AD.

ност и всичко, което знаем за тях се дължи, на разказите на античните гръцки и латински писатели. А не е и особено многословен езикът на паметниците, които са ни оставили, изравяни днес от българските, а и от руските, румънските, гръцките археолози.

До средата на IV в. траките живели разделени на многобройни племена, всяко от които било самостоятелна държава, сравнително изолирано от събитията, развиващи се в земите на Източното Средиземноморие - водещото огнище на човешката цивилизация в тази епоха. Голямото противоборство, започнало в края на VI и началото на V в. пр.Хр. между Персия и гръцкия свят, постепенно въвлякло и траките в световната история. На два пъти земите на траките били прекосени от огромната персийска армия. Веднъж при похода на Дарий срещу скитите в 513 г. пр.Хр. и втори път при походите в 490 и 480 г. пр.Хр. Тракийските племена, живеещи в земите, през които минавали персите, се принуждавали да им се подчиняват. Това родило в главата на поне един от племенните вождове идеята да обедини всички тракийски племена в една държава. Между 480 и 470 г. пр.Хр. вождът на одрисите обединил племената в източната и южната част на днешните български земи в границите на една държава, наречена Одриско царство. До края на V в. наследниците му Спарадок, Ситалк и Севт успели да присъединят към държавата почти всички тракийски племена - изключение правели само

what is known about them has been recorded by ancient Greek and Roman writers. Moreover the language of monuments of the Thracians which have come down to us and found by Bulgarian, Russian, Romanian and Greek archaeologists is laconic.

Up to the I mid-6th century BC the Thracians were divided into many tribes. Each tribe was a state by itself which was relatively isolated from developments in the Mediterranean East. At the time in the Mediterranean East was the leading cradle of human civilization. The great conflict which arose in late 6th and early 5th century BC between Persia and the Greek world by and by involved the Thracians in world history. Twice innumerable Persian armies crossed the lands of Thracians. First it was Darius' campaign against the Scythians in 513 BC; and second, the campaigns in 490 and 480 BC. The Thracian tribes living in the lands which the Persians crossed were forced to yield. This led the Thracian Chiefs to unite into one state. Between 480 and 470 BC the chieftain of the Odrysaе united the tribes in the eastern and southern part of what is now Bulgaria and formed a state called the Odrysaen Kingdom. To the end of the 5th centu-

The Borovo treasure.

Gold ewer, item of the treasure found at Vratsa; 4th c. BC.

най-западните племена, ревниво отстояващи своята независимост.

В средата на IV в., унитарната вече тракийска държава, ръководена от Котис, достигнала най-голямото си могъщество, установявайки контрол над северното крайбрежие на Егейско и Мраморно море, както и по западния бряг на Черно море. Но сблъсъкът и с Македонската държава бил фатален за единството и. Няколко решителни похода на Филип II Македонски и сина му - великия Александър Македонски, довели до окупирането на значителни части от Одринското царство, включително и на столичния център, разположен край Казанлък, в днешната прочута Долина на розите. Унитарната държава се разпаднала на няколко независими царства, повели ожесточени войни с македонските царе. Изглежда невероятно, но траките имали пълен успех. Македонските царе, установили властта си над Гърция, Персия, Сирия, Египет, Афганистан и голяма част от Индия, не успяват да покорят намиращата се под носа им Тракия. Тези прекрасни войници прегазват и армиите на "наследника" Лизимах, комуто се паднало да управлява Тракия при разделението на огромната империя, създадена от Александър Македонски.

Към 260 г.пр.Хр. огромна част от галските племена решили да опитат късмета си на изток. Те нахлули в тракийските земи и някъде в Източна Тракия основали свое царство. Не по малко опитни, смели и отчаяни бойци от траките, за-

ry BC his successors Sparadocus, Sitalces and Seuthes incorporated virtually all Thracian tribes. Only the westernmost tribes adamantly upheld their independence.

In mid-4th century the already unitary Thracian state under Cotys was at the height of its might, controlling on the northern coasts of the Aegean and the Sea of Marmara coast together with the western Black Sea coast.

However, the conflict with the Macedonian state was fatal for its unity. Several decisive campaigns of Philip II of Macedon and his son, Alexander the Great, led to the occupation of large parts of the Odrysaen Kingdom, including the capital which was near Kazanluk, in what is today the famous Valley of Roses. The unitary state disintegrated into several independent kingdoms that waged fierce wars with the Macedonian kings. It seems incredible yet the Thracians prevailed. The Macedonian kings who ruled Greece, Persia, Syria, Egypt, Afghanistan and most of India could not subdue Thrace which was within arm's stretch. The glorious warriors defeated the armies of the "heir" Lysimachus who was assigned to rule Thrace at the time when the vast empire that Alexander the Great was divided.

Ca. 260 BC a large number of the Gaelic tribes decided to try their luck in the east. They invaded the Thracian lands and

The Borovo treasure. Silver rhyton with a sphinx-shaped base; 4th c. BC.

падноевропейските пришълци издържали цели 60 години на връхлитащите ги отвсякъде удари на местното население. Те били унищожени до край, но заслужили уважението на балканските бойци с изключителната си храброст.

Това, което не успял да постигне нито един завоевател с пряка сила, постигнал Рим с прословутата си политика "Разделяй и владей". Боейки се от директен военен сблъсък с траките, Римската република възприела тактиката на подкрепа на едни тракийски държави срещу други. От особена важност били съюзните отношения с Одриското царство. Така Рим се съскал на бойното поле само с отделни тракийски племена, като медите и бесите. От първото племе произхожда великият Спартак.

Превръщайки ръководната върхушка на съюзното Одриско, а и на други царства, в безволеви васали, в 46 г.сл.Хр. Рим решил повече да не се заиграва с тях и превърнал Тракия в римска провинция. Това бил краят на тракийската политическа независимост, но не и краят на тракийския народ. Получили статута на пълноправни римски граждани, траките точно в петте века на Римската империя дават имена на световната история, които ще се помнят вечно. Имена на императори на Рим и Константинопол - Максимин, Юстин, Юстини-

founded a kingdom somewhere in Eastern Thrace. The west European invaders were as steeled, brave and desperate soldiers as the Thracian and for sixty years parried off the attacks of the local population coming from all directions. They were completely defeated but their exceptional bravery won them the respect of the Balkan warriors.

What none of the conquerors achieved with arms, Rome did with the notorious divide-and-rule policy. Fearing direct military conflict with the Thracians the Roman Republic supported some Thracian states against other. Relations of alliance with the Odrysaen Kingdom were of particular importance. So on the battlefield Rome had to fight the Medi and Bessi, Thracian tribes, separately. The great Spartacus was a Mede.

Once the nobility of the allied Odrysaen Kingdom and of other kingdoms was had become weak vassals, in 46 AD Rome decided to cease courting them and made Thrace a Roman province. That was the end of the Thracian political independence but not the Thracian people. With the status of full-fledged Roman citizens throughout the five centuries of the Roman Empire the Thracians endowed world history with names that will be remembered forever:

Maximinus, Justinus, Justinian the Great - emperors of Rome and Constantinople;

Discuses hewn from the rock-wall of the Thracian rampart at Topolovgrad, Yambol district.

Application from the Letnitsa treasure, 4th c.BC.

ан Велики, имена на велики пълководци - Велизарий, Нарзес, имена на строители, прависти, философи.

Но всичко това вече в качеството на граждани на Рим, на универсалната световна империя. Етническото тракийско съзнание бавно чезне, не подкрепено от собствена писмена традиция. И когато в епохата на Великото преселение на народите вълната на варварските нашествия залива Балканския полуостров, траките споделят съдбата на римските граждани на полуострова. Част от тях загиват, защитавайки домашните си огнища, други се изселват към големите непревзети градски центрове Константинопол и Солун. Само малка част, главно жители на високите планини, ще дочакат българите и славяните в VI - VII в., за да се слейт с тях в българската народност.

Дълбока следа в световната история оставя още един народ, живял през античната епоха в българските земи. Това са древните македонци, успели за кратко време да променят историческото развитие в земите на Източното Средиземноморие и Балканите. В началото на I хил.пр.Хр. те заемат земите между долното течение на река Места и Охрид, река Бистрица и горното течение на река Вардар. Произходът им е очевидно от местни автохтонни племена, близки до траките и илирите. Етнически древните македонци нямали нищо общо с гърците, езикът им бил съвсем различен и това отбелязват всички антични писатели, занимавали се с тях. Затова звучи несериозно стремението на съвременната

Thracian bas-relief on rock from Sozopol, Burgas region.

Bronze helmet, Thracian type, village of Kovachevtsi, Blagoevgrad district, 4th c. BC.

Belisarius and Narses - great generals; engineers, law-makers and philosophers.

All this the Thracians achieved as citizens of Rome, of the universal world empire. The Thracian ethnic identity slowly declined, without the support of a written tradition. So when during the Great migration of Peoples the wave of barbarian incur-

sions swept the Balkan Peninsula, the Thracian destiny was not different from that of the Roman citizens on the peninsula. Some of them died defending their homes; others moved to the large urban centers, Constantinople and Salonika, which had not

wet fallen. A small number only of highlanders remained and were there when the Bulgars and Slavs came in the 6th-7th century to fuse with them and form the Bulgarian nationality.

Another people which inhabited the present day Bulgarian lands in Antiquity has likewise left an indelible trail in world history. The ancient Macedonians succeeded in redirecting the course of history in the Mediterranean East and the Balkans for a short time. In the early 1st millennium BC the Macedonians settled between the lower course of the river Mesta and Ochrid, the river Bistritsa and the upper course of the river Vardar. Apparently their origin is to be traced to local tribes kindred to the Thracians and Illyrians. Ethnically the ancient Macedonians had nothing in common with the Greeks; their language was utterly different as recorded by all ancient

гръцка държава в спора си с най-южната бивша югославска република със столица Скопие, нарекла се Македония, да представи наименованието като посегателство върху "гръцкото историческо наследство". Древните гърци категорично отричали да имат нещо общо с македонците. Впрочем спорът е несъстоятелен и за групата страна - населението на републиката със столица Скопие е от несъмнен български произход и едва от 1944 г. е наречено "македонци" в рамките и практиката на Титова Югославия да се създават нации на базата на изповядваната религия, или на наименованието на географската област. Тази практика, придизвикана от външно- или вътрешнополитически причини, в крайна сметка довежда до кървавите войни, съпътстващи разпадането на Югославия след краха на комунистическата система.

Общественото устройство на македонското общество не се различава по нищо от общественото устройство на траките, освен че било близо столетие по-рано от траките (около 640 г. пр.Хр.) то създало единна държава, в която македонските царе имали абсолютна власт. Вплетена в гръкоперсийските и междусособените гръцки войни в VI - IV в. пр.Хр., изпитала и едно драматично нашествие на траките в епохата на цар Ситалк, Македония доживяла звездния си час, когато Филип II Македонски поел престола.

Основната цел на Филип II и наследилia го негов син Александър Македонски било изгражда-

writers who described them. In this light the effort of the modern Greek state to qualify the name "Macedonia" as encroachment upon "Greek historical heritage" in the dispute with the southernmost ex Yugoslav republic with Skopje as capital city and choosing to call itself Macedonia is not serious. The ancient Greeks refused to have anything in common with the Macedonians. In fact, the dispute is not tenable for the other party either: the population of the republic of which Skopje is the capital is no doubt of Bulgarian in origin and came to be called "Macedonian" only in 1944 and onwards in the effort of Tito's Yugoslavia to create nations on the basis of the religion professed or the name of the geographic region. That practice which is to be attributed to external or internal political reasons has resulted in the long run in the bloodshed of the wars brought about by the disintegration of Yugoslavia after the collapse of the communist system.

The social structure of Macedonian society did not differ at all from that of the Thracians but for the fact that some hundred years earlier (ca 640 BC) the Macedonians created a single state in which the Macedonian kings had unlimited power. Macedonia was entangled in the Greco-Persian and the internecine Greek wars in the 6th-4th century BC and suffered a dramatic Thracian incursion during the reign of king Sitalces yet it lived to see days of glory after king Philip II of Macedon ascended the throne.

The main ambition of Philip II and his heir and son Alexander the Great was to build a vast

A jug from the Thracian silver treasure, village of Rogozen, Vratsa district, 6th - 4th cc. BC.

Gold earrings from a mound funeral in Vratsa, first half of the 4th millennium BC.

нето на една огромна империя на базата на целия познат свят - Гърция, Персия, Тракия, Египет, Индия.

За осъществяването на целите си Филип, а и Александър имали нужда поне от един стратегически съюзник и от една приемлива, по-точно оправдаваща експанзията, идея. За съюзник била избрана Елада. Филип прокламира обединението на гръцкия свят и отмъщение за бедите, причинени на гръците от персите през изминалите два века.

На пръв поглед това бил най-лошият избор. Гръцкият свят се състоял от стотици независими градове-държави с преимуществено демократично управление и със сложни, противоречиви, но взаимнообвързващи отношения, установени векове наред. Македония не можела да им харесва и заради абсолютната монархическа власт и заради простия факт, че била етническа сила, чужда на гръцкия свят.

Но Филип правилно оценил огромната умора и неудоволетворението от съществуващата система в гръцкия свят, изтощен от ужасяващи междоусобни войни. И се решил на нещо рядко срещано в световната история - обявил себе си и народа си за гръци. Като следствие от тази констатация следвало самообявяването за обединител на Гърция и отмъстител за бедите, причинени и от Изток. Постепенно невероятното се превръщало в сурова реалност, Филип превзел северните гръцки градове, елиминирал траките като потенци-

empire on what was believed to the world then: Greece, Persia, Thrace, Egypt and India. To materialize their ambitions Philip and Alexander needed at least one strategic ally and an acceptable idea or to be more precise, an idea that would justify expansion. Hellas was the ally chosen. Philip announced the unification of the Greek world and revenge for the suffering that the Persians had caused to the Greeks in the previous two centuries.

At first glance that was the worst choice. The Greek world consisted of hundreds of independent city-states most of which had democratic government and had maintained complicated and controversial but binding relations for centuries already. These could not like Macedonia for, among other things, the unlimited power of the kings and the simple fact that ethnically it was alien to the Greek world.

Philip was correct in his assessment of the great fatigue and dissatisfaction with the system in the Greek world which was exhausted by terrible internecine wars. He was determined to do something which does not often happen in world history: he proclaimed himself and his people Greeks. In consequence of this act he claimed his mission was to unify Greece and avenge for the suffering also caused to Greece by the East.

By and by though what appeared incredible became a harsh reality. Philip seized the northern Greek cities, eliminated the Thracians as a potential ally of the Greeks and finally con-

The Borovo treasure. Silver rhyton with horse-shaped base; 4th c. BC.

The Panagyurishte gold treasure, dating from the 3rd c. BC. It consists of nine objects with a total weight of 6,164 kg.

ален съюзник на гърците и накрая покорил цяла Елада, разгромявайки при Херонея създадения срещу него общогръцки съюз.

За неговия син Александър оставало далеч по-трудното - да разгроми Персийската държава, заемаща цяла Предна Азия и разполагаща с несравнимо по-големи човешки, военни и материални ресурси. Само с няколко успешни сражения цяла Персия била в ръцете на Александър. Единствено ранната му смърт попречила да нахлуе в Индия. Империята се разпадала на отделни царства, начело на които стояли пълководците на Александър. Самата Македония се свивала в историческите си граници.

Древните македонци не създават своя цивилизация - политическият им елит доброволно презгръща цивилизацията на един друг народ. Историческият феномен е, че благодарение на политическите и главно на военните си успехи тази цивилизация напуска границите на Елада и става господстваща в целия Средиземноморски свят.

quered all Greece defeating at Chaeronea the Greek alliance that had been formed against him.

His son Alexander had a far more difficult task: he had to defeat the Persian state spreading in all Anterior Asia and having immeasurably larger human, military and material resource. After only several victories Persia was in Alexander's hands. Had it not been for his early death he would have invaded India. The empire disintegrated into kingdoms of which Alexander's generals became kings. Macedonia shrank within her historical borders.

The ancient Macedonians did not create a civilization of their own; their political elite chose on their own free will to embrace the civilization of another people. The historic phenomenon is that owing to political and chiefly military success that civilization spread beyond Greece and came to dominate the whole Mediterranean world.

ЕЛАДА

Цивилизацията на демокрацията, цивилизацията на гражданското общество, на свободния човек, определящ с мнението и поведението си както бъдещето на обществото, така и своето собствено развитие, се ражда в земите на древна Гърция в VI-V в. пр.Хр. Тя ще просъществува кратко време - до завоюването на Елада от Филип и Александър Македонски през втората половина на IV в. пр.Хр., макар че формално демократичната форма на управление в някои гръцки градове ще функционира и в епохата на римските императори. Удавена от елинистически монархии и Римската империя, от средновековните кралства и царства, демократичната политическа идея ще се възроди в края на XVII в. Западна Европа и Северна Америка, за да стане водещ модел на политическо държавно устройство в съвременната цивилизация.

Тази цивилизация в античността, макар и родена в Гърция, обхваща и българските земи за повече от седем столетия. Това става чрез гръцките градове, създадени и успешно развиващи се по българския черноморски

GREECE

The civilization of democracy, the civilization of civil society, of free man whose opinion and behavior determine the future of society and his own development was born in the lands of ancient Greece in the 6th-5th century BC. This civilization was short-lived, until Philip of Macedon and Alexander the Great conquered Greece in the latter half of the 4th century BC although nominally the democratic form of government in some cities was to function even in the time of Roman emperors. Overrun by the Hellenistic monarchies and the Roman Empire and by the medieval kingdoms, the democratic political idea was reborn in late 17th century in Western Europe and North America to become the leading model of political state organization in modern civilization.

This ancient civilization, in spite of being born in Greece, also included the Bulgarian lands for more than seven centuries through the Greek city-states, founded and successfully developed along the Bulgarian Black Sea coast in the

Black-figure vases from Apollonia (today's Sozopol), 6th - 5th cc. BC.

брыз през VII - VI в. пр.Хр.

Първият от тях е Аполония, появил се през 611 г. пр.Хр. на полуострова и островите, на които е разположен днешния град Созопол. Сто години по-късно възникват Анхиало (Поморие), Месамбрия (Несебър), Одесос (Варна), Дионисопол (Балчик) и Бизоне (Каварна). Шестте гръцки крайбрежни селища не са колонии на гръцки държави, нито чужди укрепени фортове или търговски фактори. Това са независими държавни формации още от зараждането си.

Шестте гръцки държавици възникнали и се развивали през първите стотина години от съществуването си като аграрни и рибарски поселения. След 480 г. пр.Хр. дошъл звездният им час. Югоизточна Европа била поделена между две големи държавни формации - Охридското царство и Атинския морски съюз, които се намирали в никога ненарушен политически и военен съюз. Атиняните били лишени в същото време от подвоза на храни и суровини от Мала Азия, Сирия и Египет, завладени от враждебна Персия. Чрез Одриското царство Тракия станала естествения доставчик на храни и суровини за Елада. Но по лошите пътища на Балканския полуостров керваните с храни, влачещи си с месеци до потребителите, оскъпявали многократно доставките. Ударил часът на голямата морска търговия и шестте гръцки града с удобните си пристанища изведнъж получили

7th-6th century BC.

Apollonia which sprang in 611 BC on the peninsula and islands that are occupied by modern Sozopol was the first of these. Anchialus (Pomorie), Mesembria (Nessebar), Odessus (Varna), Dionysopolis (Balchik) and Bizone (Kavarna) came into being a hundred years later. The six Greek coastal city-states were not colonies of Greek city-states nor were they forts or trading posts. Ever since they were founded, they had been independent city-state entities.

The six Greek states lived on agriculture and fishery in the first hundred years. From 480 BC onwards they prospered. Southeastern Europe was divided between two big powers: the Odrysaen Kingdom and the Athenian Maritime Alliance. The military and political alliance between the two was never violated. At the same time the Athenians were deprived of the food and raw materials supplies from Asia Minor, Syria and Egypt which hostile Persia had conquered. Through the agency of the Odrysaen Kingdom Thrace became the natural supplier of food and raw materials to Greece. However, the bad roads of the Balkan Peninsula added excessively to the price of the food caravans. The hour of big maritime trade struck and the six Greek cities, owing their convenient ports suddenly acquired advantages. Ever since they have been the principal trading points in the

Red-figure vase, Apollonia (today's Sozopol), 4th c. BC.

Silver coin, Apollonia (today's Sozopol), 4th c. BC.

неочаквани предимства. Оттогава, та до наши дни, те се превърнали в главните вносно-износни пунктове на българските земи. В тракия се появяват градове като Севастополис, Кабиле, планирани и снабдени с инфраструктури в стила на гръцкото урбанистично изкуство. Гръцки предмети на бита нахлуват в Тракия и търсенето им предизвиква производството им на място - най-често пак в гръцките крайбрежни градове.

Богатството, съсредоточено в ръцете на гражданите на шестте града, много от които са траки, се насочва и в меценатство в областта на културата. Във всеки от тях се появява театър, статуи украсяват храмове и площади. Високите изисквания и естетическият вкус на гражданите и тракийската аристокрация предизвикват производството на луксозната рисувана черно- и червенофигурна керамика. Доскоро се смяташе, че находките и в България са резултат само на внос.

Влиянието на гръцката цивилизация дава отражение дори в такава консервативна област като погребалните обичаи. За разлика от препълнените със злато и сребро тракийски гробници, дори и най-богатите гръцки корабпритежатели се погребват в скромни каменни или дървени ковчези, придружени само от няколко глинени съдчета. Това става благодарение на закони, забраняващи на богати погребения, както и поставянето на златни предмети с погребаните. Смисълът е ясен - богатството трябва да служи на живите. Скоро и в гробниците в тракийските надгробни могили поне в близките околности на полисите тези ритуали стават

Bulgarian lands.

This exchange resulted in the influence of the Black Sea city-states over the Thracian Bulgarian lands. Cities arose in Thrace like Seuthopolis and Cabile which had planning and infrastructure in the style of Greek urban art. Greek domestic objects reached Thrace and demand gave rise to local production, usually in the Greek coastal cities again.

The wealth in the hands of the citizens of the six cities many of who were Thracians was used, among other things, to encourage culture. Each city had a theater; statues decorated temples and public places. The high requirements and esthetic predilection of the citizens and Thracian aristocracy led to the deluxe painted black-and red-figure ceramics. Until recently it was believed that finds in Bulgaria were imports only.

The influence of Greek civilization is to be traced in a conservative like funeral. Unlike the Thracian tombs with their abundance of gold and silver, even the richest Greek ship owners were buried in humble stone or wooden coffins into which nothing but several pots were put. This is to be explained by the laws, which prohibited lavish funerals and the burial of gold objects to keep company to the dead. The message was clear: wealth had to serve life on the earth. Soon the funeral practice in the tombs in Thracian mounds at least in the environs of the polises became much more modest.

Sculpture and painting arrived in the Bulgarian lands along with the Greeks. Soon even the most obscure Thracian shrine

Red-figure vase, Apollonia (today's Sozopol), 4th c. BC.

съвсем скромни.

Заедно с гърците в българските земи проникват скулптурата и живопис-та. Скоро и в най-затънтеното све-тилище на траките ще се появят мраморни релефи и статуарни групи на Тракийския конник - главно бо-жество на траките.

На най-важното - с гърците в българските земи прониква писмо-то. Най великото изобретение на човечеството, позволяващо му да запише и умножи постиженията на даровитите индивиди във всички области. Траките няма да могат да се възползват от писмеността. Но с нея ще се запознаят, както ще ви-дим по-нататък, любопитните и въз-приемчиви българи, наследили земите на траките. И без колебание ще я из-ползват - отначало гръцката азбука, а след това ще създадат и своя.

acquired dozens of marble relief and statue groups of the Thracian Horseman, the supreme deity of the Thracians.

What is most important is that the Greeks brought a script to the Bulgarian lands. That greatest invention of humankind allowed it to record and multi- ply the achievements of talented individu- als in all spheres. The Thracians could not use the script. Yet

inquisitive and open- minded Bulgarians who succeeded the lands of the Thracians were to do that. Initially they used the Greek alphabet and later created a script of their own.

РИМСКАТА ЦИВИЛИЗА- ЦИЯ

В столицата на Италия, близо до Колизеума са поставени четири огромни пана, на които са изобразени географски карти, включващи Европа, Предна Азия и Северна Африка. На първата с червени, почти незабележими точки са нанесени границите на Рим в VII-IV в. пр.Хр., включващи тогава най-близките околности на съвременния град. Втората карта показва ситуацията два века по-късно, Рим обхваща вече почти цяла Италия, Сицилия, части от Африка, Балканите, Франция. В третата - от времето от около началото на нашата ера, се вижда, че Рим владее почти цяла Европа на юг от Дунав и Рейн. И четвъртата - от епохата на Траян (106 г. сл.Хр.), демонстрира границите на Рим в годините на най-голямото му териториално разширение - в Азия до Ефрат, в Европа до Днепър и Британските острови, в Северна Африка до началото на пустинята Сахара.

Една от загадките на историята е как малката селска община, основана според преданието от потомци на бегълци от Троя, водени от героя Еней, става империя, обединила в границите си целия познат тогава в Европа свят. Нито държавното устройство, нито обществения ред, нито военната машина на ранния Рим съдържат черти, отличаващи ги съществено от аналозите им, в коя-

ROMAN CIVILIZA- TION

Four huge panels featuring geographic maps of Europe, Anterior Asia and Northern Africa are mounted in the capital of Italy in around the Coliseum. The first map shows the borders of the Roman Empire in the 7th-4th century BC in almost invisible red dots, including the nearest environs of the modern city. The second map shows Rome two centuries later when it covered virtually all Italy, Sicily, parts of Africa, the Balkans and France. The third map from around the beginning of the Christian Era shows that Rome controlled practically all Europe south of the Danube and the Rhine. The fourth map from the time of Trajan (106 AD) shows the borders of Rome at the time of the greatest territorial expansion as far as the Euphrates in Asia, the Dnepr and the British Isles in Europe, and the Sahara desert starts in North Africa.

One of the mysteries in history is how a small rural community which was organized, as the story goes, by descendants of refugees from Troy led by Aeneas the hero succeeded to become an empire that incorporated practically all the world that was familiar to Europe in those days. Neither the state organization nor the social system nor the military practice in the early Rome had features that were essentially different from counterparts in any

Coin showing the Roman emperor Trajan (98 - 117)

мо и да е друга европейска държавна формация.

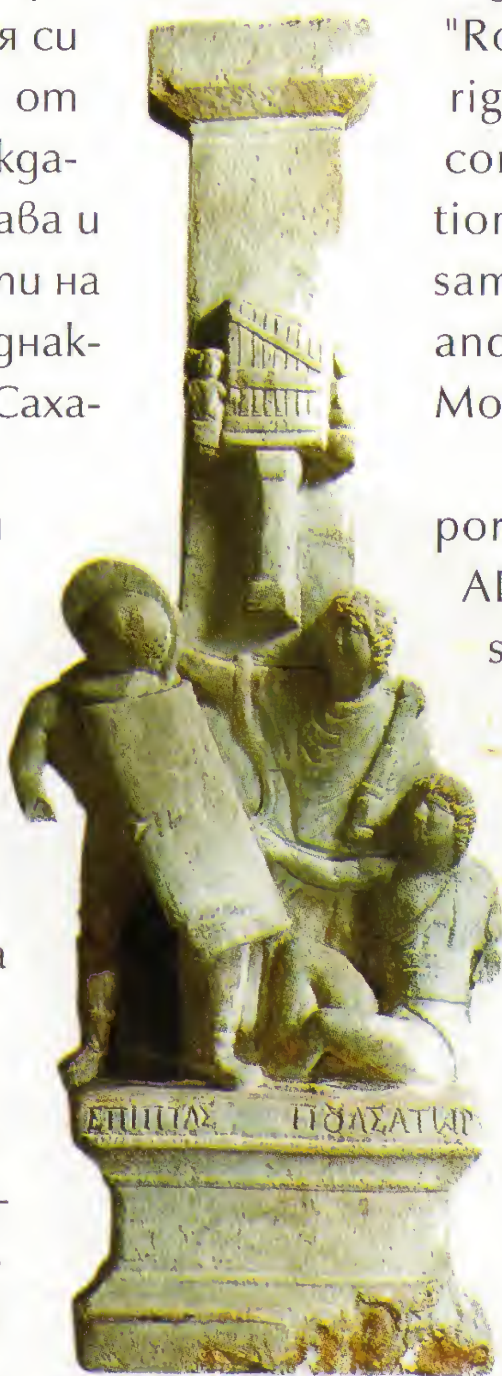
Дали това е исторически шанс, който както в игра на рулетка спохотва един играч, докато всички останали губят? Трудно е да се прецени и затова историците ще спорят докато свят светува. Едно е важно - между III в. пр.Хр. и III в. сл.Хр. една държавна формация постепенно поглъща всички останали в Европа, Предна Азия и Северна Африка, поглъща териториите и народите им, изграждайки от тях една държава, населена с верноподанно население. Хора, които независимо от етническия си произход, са обединени не само от общия статут на "римски граждани", водещ до общи и еднакви права и задължения, но и от общите черти на една цивилизация, изумително еднаква от Гибралтар до Ефрат и от Сахара до Карпатите.

Българските земи са включени в Римската империя през 46 г. сл.Хр., след една близо двувековна ожесточена съпротива на македонските и тракийските държавни формации, съществуващи в тях. Всъщност инвазията на римляните започва още по време на Римската република. Първа естествено понася удара им Македония. В 205 г. пр.Хр. македонският Филип V успял да отблъсне римските легиони от Илирия. Само пет години по-късно Римската република започва нова война срещу Македония. През 197 г. край Киноскефале македонските фланзи били разбити. Макар че по мирния договор Македония останала все още независима, тя била лишена от голямата си армия, флот, загубила контрола над гръцките градове. По същото време и тракийските за първи път уста-

other European state.

Could this be the luck of history which as in gambling visits while everyone else is losing? It is difficult to judge and historians are likely to argue as long as the world goes. What is important is that between the 3rd century BC and the 3rd century AD a state gradually swept away all others in Europe, Anterior Asia and North Africa, absorbed their lands and peoples and built up a state with loyal subjects. These people regardless of their ethnic origin were brought together by their common status of "Roman citizens" entailing equal rights and responsibilities and by the common characteristics of a civilization which was amazingly one and the same from Gibraltar to the Euphrates and from Sahara to the Carpathian Mountains.

The Bulgarian lands were incorporated in the Roman Empire in 46 AD after an almost two-century long strong resistance by the Macedonian and Thracian states on these lands. In fact the Roman invasion started at the time of the republic. Naturally Macedonia was the first to be hit. In 205 BC Philip V of Macedon drove the Roman legions out of Illyricum. Only five years later the Roman Republic waged a war on Macedonia again. In 197 the Macedonian phalanxes were defeated at Kynoskephale. Although by virtue of the peace treaty Macedonia remained independent, it was stripped of its big army and navy and lost control over the Greek cities. Meanwhile the Thracians had their first encounter with the Romans and in 188 BC defeated Roman armies on their way back from

Marble statue featuring drill for gladiators' fight, village of Tatarevo, Plovdiv district, 3rd c.

новяват контакт с римляните, разгромявайки през 188 г. пр.Хр. римски войски, завръщащи се от Мала Азия.

Македония била покорена от Рим след т. нар. "Трета Македонска война", избухнала през 171 г. пр.Хр. и завършила с битката при Пидна в 168 г. Далече по-дълго продължило завладяването на тракийските земи. Яростната съпротива на тракийските държави респектирала и републикански, и императорски Рим. Редуващите се походи на Рим в дълбините на Тракия много често след първоначални успехи приключвали с пълна катастрофа. Един пленен тракиец за малко не унищожил самия Рим, вдигайки най-голямото робско въстание в световната история. Става дума за Спартак - войн от тракийското племе меди, обитаващо земите около днешния град Сандански (Югозападна България).

При по-нататъшното завладяване на българските земи Рим бил принуден да се опре на известната политика "Разделяй и владей". Установени били приятелски и съюзни отношения с Одриското царство и подкрепен стремежа му за обединяване с онези тракийски земи, които влизали в държавните му граници в епохата на неговата доминация в Тракия. Към края на първото хилядолетие се стигнало до парадокса Одриското царство да възвърне почти всички територии, владени в V-IV в. пр.Хр., след смъртта на цар Реметалк III, римският император ликвидирал без усилия формалната независимост и превърнал Тракия в римска провинция.

Family sepulcher portrait, the valley of the Middle Struma, 2nd - 3rd cc.

Votive table relief of the Thracian Horseman, 2nd - 3rd cc.

Asia Minor.

Rome conquered Macedonia after the so-called Third Macedonian War, which broke out in 171 BC and ended with the battle at Pidna in 168. The conquest of the Thracian lands continued longer. The strong resistance of the Thracian states commanded the respect of both the Republic and the Empire. The succession of Roman campaigns in the heart of Thrace very often ended in utter disaster after initial success. An enslaved Thracian brought Rome to the verge of destruction by organizing the greatest revolt of slaves in world history. He was Spartacus, a warrior from the Thracian tribe Medi who inhabited the lands around the modern town of Sandanski (Southwest Bulgaria).

Rome resorted to the proverbial divide-and-rule policy in its subsequent conquest of the Bulgarian lands. Close relations and an alliance were established with the Odrisian Kingdom which was supported in its effort to unite with the Thracian lands which were incorporated to it when it dominated Thrace. At the turn of the 1st millennium, the Odrisaen Kingdom was brought to a paradox to regain virtually all territories it possessed in the 5th-4th century BC.

However, this was not the mighty Thracian state it used to be but a vassal in the orbit of

Включването на българските земи за шест столетия в границите на една стабилна и просперираща държава променя рязко цивилизационните модели, господстващи до появата на Рим. Стремящата се да унифицира и най-дребният детайл римска култура изгражда цивилизационни системи, непознати дотогава или усъвършенства и доразвива наследените.

В средата на III в. българските земи представляват една блестяща витрина на Римската цивилизация - върхът, постигнат от човечеството в тази епоха.

И тогава идва катастрофата. От степите и пустините на Азия, от блатата на днешните Украйна и Беларусия към Европа потеглят десетки народи. Започва драмата на т.нар. от световната историография "Велико преселение на народите". Тези тласнати от неизвестна екологична криза милиони полугладни и отчаяни човешки същества, добре организирани от племенните си вождове и добре въоръжени, започват серията си от нападения върху територията на Рим.

Върху статуите на богове и императори, върху храмове, театри, мозайки и библиотеки се нахвърлят и християните след обявяването на християнството за

Rome. In 46 AD after the death of king Remetalces III the Roman emperor had no difficulty in liquidating the nominal independence of Thrace and it became a Roman province.

The incorporation of the Bulgarian lands into a stable and prospering empire for six centuries greatly changed the current models of civilization before the Roman presence. Rome worked to standardize even the minutest detail and established a civilization previously unknown as well as to further improve existing tradition.

In the mid-3rd century the Bulgarian lands were a shining window of Roman civilization which was the highest achievement of humankind of the day.

Then came the catastrophe. A great number of peoples set out towards Europe from the steppes and deserts of Asia, the marshes in what are today the Ukraine and Belarus. That drama went down in world history as the Great Migration of Peoples. The millions of starving and desperate human beings which an unidentified environmental disaster displaced were well organized by their tribal chieftains and well armed and launched a series of incursions of the Roman Empire.

After Christianity was proclaimed the single and official state religion Christians joined in the destruction of the statues

Floor mosaic from public building at Escus (present-day village of Guigen, Pleven district).

Marble stele, 2nd - 3rd cc.

единствена и официална държавна религия.

В края на IV в. Римската цивилизация по българските земи бавно угасва.

ues of gods and emperors and of temples, theaters, mosaics and libraries.

The Roman civilization in the Bulgarian lands slowly died in late 4th century.

ВИЗАНТИЙСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

THE BYZANTINE CIVILIZATION

За мнозина Византия е една неясна източна държава и култура, за други тя е хилядолетна мъчителна агония на римската цивилизация, за трети средновековната гръцка държава. Нито една от тези представи не е вярна., най-малкото поне отчасти точна. Тази държава и цивилизация са един средновековен феномен, изграден с усилията на много народи върху територии от Европа, Азия и Африка. Населението и е било многобройно - понякога е достигало до 50 милиона, при условие, че в онези времена всички жители на планетата едва ли са били повече от четвърт милиард души.

Държавномтворческата идея на Византия е

Gold Byzantine coins from Veliki Preslav, 11th - 12th cc.

For many people Byzantium an eastern state and culture that are not easily understood. For others Byzantium is the millennial agony of the Roman civilization. For still others it was the medieval Greek state. None

of these concepts is at least partially correct

. This empire and civilization were a medieval phenomenon -

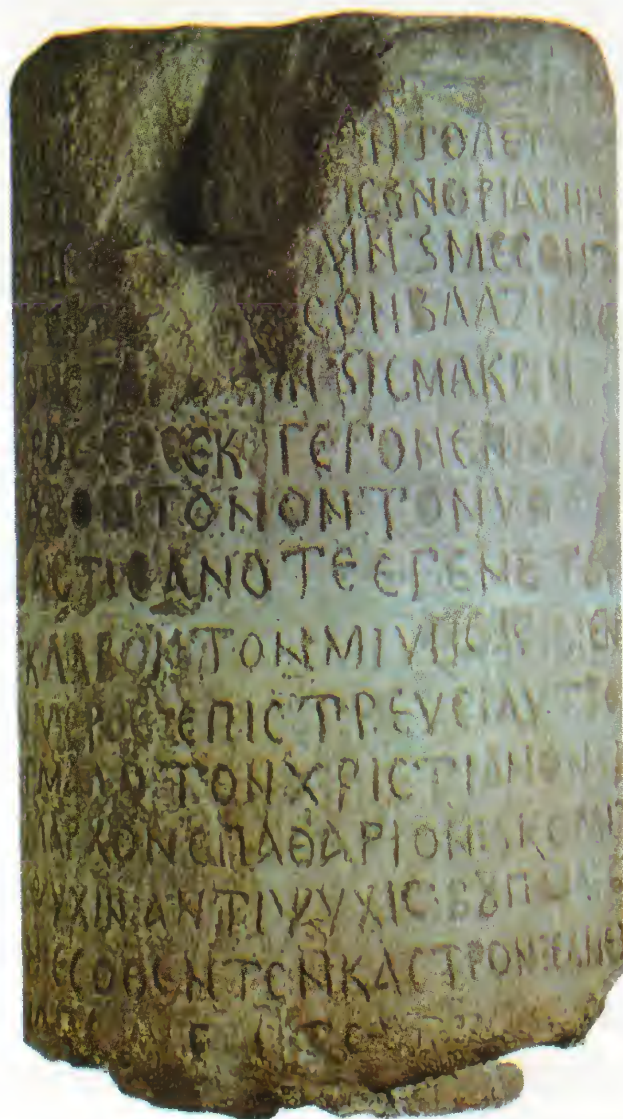
the outcome of the efforts of many peoples on the territories of Europe, Asia and Africa.

The population was numerous; there were periods when it was up to 50 million at a time when the world population could hardly have exceeded a quarter of billion.

The idea of statehood of Byzantium was

базирана върху християнската религия и е смразяващо проста. След като бог е един, след като божие царство е едно, то и проекцията им върху планетата е задължително да бъде същата, т.е. една световна държава, управлявана от божии заместници - императора. От поданика на държавата се искат само две неща - да е християнин и да е верен на светската власт, т.е. на императора. Народност, език, писменост са без значение в държавата, независимо, че официалният и език е гръцкият (до V в. - латинският). Паралелно като писмени знаци и език на богослужението в империята съществуват и арменски, грузински, коптски и български. Византийците с възмущение отхвърлят твърденията, че са гърци. Себе си те наричат ромеи, а държавата си Римска империя. Името Византия е дадено от съвременната историография, за да я отличат от "същинската" Римска империя от I до IV в. със столица Рим в Италия.

Тази могъща държава е родена на 11 май 330 г. с разделянето на Римската империя и провъзгласяването на малкото крайморско градче Византион за столица на Източната и част, обхващаща тогава Югоизточна Европа, Мала Азия, Сирия, Египет и Месопотамия. Това са най-богатите и най-напреднали в духовно отношение земи на империята и не случайно те оцеляват още 11 века, докато Рим само

Gold medallion from Preslav, 10th c.

Column on which there are Bulgarian words in Greek letters, announcing a peace treaty concluded between the Bulgarians and Byzantines.

based on Christianity and was incredibly simple. As God was one and as the Kingdom of God was one, then their projection on the earth had to be the same throughout the world i.e. it was a world state governed by the emperor who was the viceroy of God on earth. The subject of the Empire had two obligations; to be a Christian and to be loyal to the secular authorities, i.e. the emperor. Nationality, language and script were irrelevant in spite of the fact, that up to the 5th century was the official language was Latin, and later Greek. Armenian, Georgian, Coptic and Bulgarian were parallel languages in writing and church service. Byzantines indignantly rejected claims that they were Greeks. They called themselves Romans and the Empire - the Roman Empire. Byzantium is a name given by modern historiography to differentiate it from the "genuine" Roman Empire from the 1st to the 4th century with Rome in Italy as the capital.

That mighty state was born on May 11, 330 when the Roman Empire was divided and the small Thracian coastal town of Byzantium was proclaimed capital of the Eastern Roman Empire which then comprised Southeast Europe, Asia Minor, Syria, Egypt and Mesopotamia. These were the richest and culturally most advanced lands of the Empire

след столетие рухва под ударите на варварите. Разбира се, богатството не е единствената причина за неволята за Средновековието жизненост на Византия. Относително толерантната обществена система привлича към лоялност жителите и околните народи, стремящи се с редки изключения (българите например) да се включат в системата. Православното християнство, което е идеологическа база на властта в държавата, отрича смъртното наказание дори за еретиците, избиването на пленници, робството. Йерархия в съсловията не съществува - всеки амбициозен селянин или армейски лентинант, независимо от етническия си произход, може да стане император, а всеки амбициозен монах - патриарх. Всичко това обяснява защо в течение на хилядолетие не само милиони отделни хора, но и цели народи, заедно с политическите си водачи молят властите на Византия да бъдат допуснати в границите на империята, поемайки задължението да бъдат верни нейни граждани. Постоянно подсилвайки по този начин политическия и духовния си елит, както и населението си като цяло, Византия би могла да доживее дори до наши дни, ако в титаничната си борба с исляма, започнала още в VI и завършила в XV в., бе подкрепена от Християнска Европа.

Византия загива на 29 май 1453 г., когато турските одри, водени от султан Мехмед Фатих завладяват Константинопол - столицата на империята, и унищожават

Signet of Samuil Aluman, a Bulgarian serving in the Byzantine administration, 11th c.

and it was not accidental that they survived for 11 centuries whereas Rome surrendered under the blows of the barbarians just a hundred years later. Naturally wealth was not the only reason for the vitality of Byzantium so unusual in the Middle Ages. The relatively tolerant social system encouraged loyalty on the part of subjects and the surrounding peoples most of which (with few exceptions, the Bulgarians for instance) were eager to be incorporated in the system. Orthodox Christianity, which was the ideological foundation of power in the empire, rejected capital punishment even for the heretics, the execution of prisoners captured in wars and slavery. There was no restriction of career opportunities: every ambitious peasant or army lieutenant regardless of his ethnic origin had the chance to become an emperor; every ambitious monk had the chance to become a patriarch. All this explains why in the course of a millennium dozens of millions of individuals and whole nations together with their political leaders approached the imperial authorities with the request to be allowed within the borders of Byzantium in return for loyalty as subjects of the Empire. With such serious reinforcements to the political and intellectual elite and to the population as a whole, Byzantium could have very well survived down to the present day had Christian Europe supported it in its titanic struggle with Islam, a struggle which started in the 6th and ended in the 15th century.

Byzantium came to an end on May 29, 1453 when the Turkish hordes commanded by sultan Mehmed Fatih captured Constantinople.

ват "Вечната държава".

В този период българските земи имат шанса да съставляват не само преобладаващата част от европейските владения на Византия, но и да бъдат най-близо от всички европейски територии до столицата Константинопол и до водещи цивилизационни центрове като Солун и Атонските манастири. Създадена през 632 г. Българската държава отвоюва през 681 г. провинция Мизия от Византия, през 812 г. - Тракия, и през 827 г. - Македония. Всъщност без територията на днешна Гърция това са всички европейски провинции на Империята.

За разлика от варварите, атакуващи Рим и разрушили цивилизацията му, Българската държава съумява великолепно да се възползва от щастливия дар на съдбата. Византийските провинции, особено Тракия и Македония са завоювани непокоснати - с богати градове, развити огнища на византийската цивилизация - Месембрия, Созопол, Пловдив, София, Битоля, Охрид, Струмица. Релегиозната толерантност в езическия период на Българската държава (от VII до средата на IX в.) осигурява спокойното развитие на византийския цивилизационен модел и постепенното му налагане над цялото българско общество. Обявяването на християнството за официална и единствено позволена религия в България през 863 г. превръща страната в своеобразно духовно дете на Византия. В търсенето на идентичност българите ще сътворят много скоро след покръстването си своя писмена система, на базата на която ще създадат своя православна христия-

Signet of Samuil Aluman, a Bulgarian serving in the Byzantine administration, 11th c.

tinople, the capital of the Empire, and destroyed the Eternal State

The Bulgarian lands in this period had the chance to constitute most of Byzantium's European territories when that state and civilization were created but also to be the state closest among all European territories to Constantinople, the capital of the empire, and the leading centers of civilization like Salonika and the monasteries of Mt.Athos. The Bulgarian state, which was founded in 632, won the province of Moesia from Byzantium in 681, Thrace in 812 and Macedonia in 827 after wars. In fact apart from what is Greece today, these were all European possessions of the Empire.

Unlike the barbarians who attacked Rome and destroyed its civilization, the Bulgarian state made an excellent use of the gift of destiny. The Byzantine provinces, Thrace and Macedonia in particular, were almost intact when conquered: they had rich cities and developed cradles of Byzantine civilization: Mesembria, Sozopol, Plovdiv, Sofia, Bitola, Ohrid, Strumica. Religious tolerance in the pagan period of the Bulgarian state (from the 7th to mid 9th century) ensured the peaceful development of the Byzantine civilization model which was gradually established on the whole Bulgarian society. The adoption of Christianity as the official and only permitted religion in Bulgaria in 863 turned the country into a kind of a spiritual child of Byzantium. In their search of identity shortly after the conversion to Christianity the Bulgarians were to invent their own writing tradition on the basis of which

янска цивилизация. Противопоставяйки се, но и обменяйки ценности, двете цивилизации ще уеднаквят норми и критерии, за да създадат към края на съществуването си една обща цивилизация, наричана от някои съвременни учени на Запад "Византино-славянска".

they were to create an original Orthodox Christian civilization. However much the two civilizations were in conflict, they drew on each others culture, exchanged values and towards the end their principles and criteria were to produce a civilization which some modern scholars in the West call the Byzantine-Slav civilization.

БЪЛГАРСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

На кръстопътната земя на Балканите българите се появяват в началото на IV в., като един от нападащите източните предели на Римската империя народи. Произходът и прародината им са забулени в тайна и предизвикват ожесточени спорове между учени-

те. Мнозина сочат като първи техни обиталища полетата в Сибир на север от Великата китайска стена, която е издигната именно срещу техните вихрени нападения. Други смятат, че прародината им е в Алтай.

Едно е сигурно - увлечени от Великото преселение на народите през II-III в., българските племена заемат степите около Черно море между устието на Дунав и Кавказ. Тук те остават около четири столетия и се превръщат в уседнал народ. В обществено-политическо отношение българите остават разделени на няколко племена. До нас са достигнали имената на някои от тях - кутригури, оногундури, утигури... Армиите им самостоятелно или в съюз с хуни, авари, славяни са вземали участие в нападения срещу земите на Източната Римска империя или срещу Западна Европа. Понякога отрядите им били наемани от императорите на Византия за военни акции срещу противниците на империята. Постепенно българите заели терито-

THE BULGARIAN CIVILIZATION

The Bulgarians
The Bulgars appeared on the crossroads in the Balkans in early 4th century as one of the peoples that invaded the eastern regions of the Roman Empire. Their origins and native land are a mystery which scholars fiercely argue about. Many scholars believe they inhabited

the plains in Siberia north of the Great Chinese Wall, which was erected stop their incursions. Other scholars believe Altai is the place of origin of the Bulgars.

What is beyond doubt is that drawn by the Great Migration of Peoples in the 2nd-3rd century the Bulgar tribes seized the Pontic steppes between the mouth of the river Danube and the Caucasus. They remained there in the next four centuries and ceased to be nomads. Socially and politically the Bulgars were divided into several tribes. Some of the surviving names are Cutriguri, Onogunduri, Utiguri. Their armies on their own or allied with Huns, Avars or Slavs were involved in incursions against the Eastern Roman Empire or against Western Europe. Sporadically the Byzantine emperors had used them as mercenaries for operations against enemies of the Empire.

Gradually the Bulgars conquered all the lands to the north of the Empire: the Wallachian

*A tongue-like prolonged appliqué, part of a gold belt ornament,
8th c.*

риите наг цялата северна граница на Империята - Влашката низина и Трансилвания. В резултат на войни и договори крайните западни племена се заселили дори в Северна Италия и Бавария, където постепенно се претопили, оставяйки (най-вече в Северна Италия) многобройните фамилии Булгари, Булгарини и пр.

Общественото устройство на българите било опростено и може би затова изключително жизнено и ефективно. Структурата му била съставена от свободни селяни и занаятчии, обединени в родове, ръководени от най-възрастния дееспособен старейшина на рода. Няколко десетки рода били обединени в племе, начело на което стоял хан, излъчван от средите на съвета на старейшините на родовете.

Родовете на българите, за разлика от много аналогични структури при други народи в тази епоха, не били херметично затворена система за пришълците. В тях охотно приемали както сънародници от други родове, така и чужденци-пленници, взети при нападенията срещу Византия (траки, римляни, гърци, готи, хуни, авари), западноевропейци, азиатци. Самото име "българ" означава "смес от народи". Расовата и религиозната толерантност очевидно привличала много хора при българите и ги карала охотно да приемат създадената система от закони, регулираща живота на обществото, улеснявайки и бързата им асимилация. В този смисъл формирането на българската нация може да се сравни единствено с образуването в нови времена на

Plain and Transylvania. As a result of wars and truces the peripheral western tribes settled as far as Northern Italy and Bavaria where they gradually were assimilated leaving (mostly in Northern Italy) the common surnames Bulgari, Bulgarini, etc.

The social system of the Bulgars was simple and this could have been the reason for its vitality and efficiency. Society was composed of free peasants and artisans brought together in a clan of which the oldest able elder of the clan was the chieftain. Several dozens of clans united to form a tribe which was headed by a khan who the council of elders of the clans appointed.

Unlike many similar structures with other peoples of the time the clans of the Bulgars were not a system that was hermetically sealed against newcomers. The clan was open to members of other clans and to foreigners who had been taken prisoner during the invasions in Byzantium (Thracians, Romans, Greeks, Goths, Huns and Avars), West Europeans and people from Asian. The very name "Bulgar" means a melting pot of peoples. Apparently racial and religious tolerance attracted many people to among the Bulgars and accept their code, which regulated social practices and facilitated assimilation. In this sense the formation of the Bulgarian nation could compare in recent times to the formation of the American

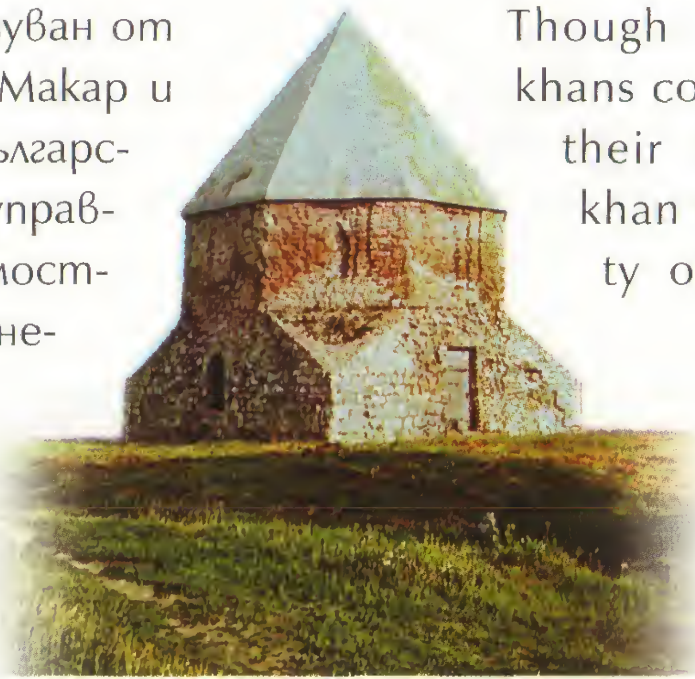

Proto-Bulgarian ceramic vessels, 7th - 9th cc.

американската и австралийската нации.

Продължаващото раздробяване на българите на много племена станало причина обаче към 567-568 г. всички те да попаднат под властта на една огромна чужда държавна формация, т. нар. "Тюркски хаганат", образуван от алтайски тюркски племена. Макар и да била формална, защото българските ханове продължили да управляват племената си, зависимостта от тюркския хаган несъмнено накърнявала самолюбието на българите. През 632 г. хан Кубрат - водач на племето оногундури, успял да обедини и да постави под еднoличната си власт

всички български племена и да се освободи от тюркската власт, прокламирайки създаването на независима българска държава. Прекарал повече от двадесет години като гост във византийския императорски двор, личен приятел на император Ираклий, християнин по вероизповедание, хан Кубрат имал богати наблюдения върху функционирането и строителството на стабилната държава в онази епоха и не се поколебал да ги приложи на практика. Формираните по негово време държавна машина, институции и кодекс от закони, съобразени с българското обичайно право, превърнали създадената през 632 г. държава в ефектно действащ механизъм. Стабилните институции очевидно са били главната причина България да е единствената от европейските държави, появили се върху картата на Европа при Великото преселение на народите, оцелели до днешни дни с името, получено при създаването и. Към края на управлението на хан Куб-

Turret of a castle near the village of Bolgari, Russia.

Gold jug, 36 cm. high, an item of the treasure of Khan Kubrat; Malaya Pereshchepina, Ukraine; 7th c. AD.

and Australian nation alone.

However, the continuing split of the Bulgars into many tribes was the reason why in 567-568 they fell under the control of a vast alien state entity, the so-called Turkic Khanate which the Altaic Turkic tribes had formed. Though nominally the Bulgarian khans continued the rule their tribes, their dependence of the Turkic khan no doubt offended the dignity of the Bulgars. In 632 Khan Koubrat, the chieftain of the tribe Onogunduri managed to unite and bring under his autocratic rule all Bulgar tribes and overthrow Turkic rule proclaiming an independent Bulgarian state. Having spent over 20 years in at the Byzantine imperial court and a close friend of the Emperor Heraclius, a Christian by religion, Khan Koubrat had the chance of first-hand observation of the practices in the most stable state of the time and did not hesitate to put what he had seen into effect. The administration and institutions created in his reign, together with codification that conformed to Bulgarian common law enabled the state he founded in 632 to operate efficiently. Evidently the stable institutions were the main reason for Bulgaria to be alone among the European states which had emerged on the map of Europe with the Great Migration of Peoples to survive with the name in had when it was founded.

At the end of Khan Koubrat's reign the strength of the young Bulgarian state was test-

рат жизнеността на младата българска държава била проверена от едно голямо варварско нашествие - това на хазарите. Те успели да завладеят част от източните и южните територии на България - степите на север от Кавказ и полуостров Крим. Наследникът на Кубрат - хан Аспарух, успял да спре хазарската инвазия на река Днепър, но нямал сили да премине в контранастъпление и да възвърне загубените територии на България - степите на север от Кавказ и полуостров Крим. Наследникът на Кубрат - хан Аспарух, успял да спре хазарската инвазия на река Днепър, но нямал сили да премине в контранастъпление и да възвърне загубените територии. Така в средата на VII в., макар и с намалена държавна територия, обхващаща земите между Дунав и Днепър, България оцеляла.

Тридесет години по-късно, очевидно възстановила силите си, тя предприела рискована, но напълно необходима за съществуването и териториална експанзия. Ръководещият държавата политически екип, начело с хан Аспарух, навярно си давал сметка, че намалената държавна територия е съставена вече само от лесно преодолими при вражеско нападение степи. Възвръщането на териториите, заети от хазарите, не би подобрило съществено ситуацията, тъй като с изключение на Крим и предпланините на Кавказ, те също били степи. Ето защо за териториална експанзия била избрана посоката на юг. Старата римска провинция Мизия привлякла вниманието на българите със своите плодородни равнини, ограничени от високите планини на Балкана. Тази провинция била заселена със славяни, а властта на Византия над нея била номинална.

ed in a large barbarian invasion, that of the Khazars who seized some of Bulgaria's eastern and southern territories: the steppes north of the Caucasus and the Crimean Peninsula. Khan Koubrat's successor, Khan Asparouh, checked the Khazar invasion at the river Dnepr but could not launch a counter-offensive to regain the lost lands. Thus in mid-7th century Bulgaria survived though in a reduced territory between the Danube and Dnepr.

Thirty years later Bulgaria, which had evidently recovered, resorted to a hazardous but absolutely necessary territorial expansion. Khan Asparouh and the nobility must have been aware that a reduced territory in the steppes could easily be overrun. If the lands the Khazars had seized were regained, the situation would not have improved apart from the Crimea and the foothills of the Caucasian Mountains, which again were steppes. Therefore the territorial expansion was to be southwards. The old Roman province Moesia attracted the Bulgars' attention by the fertile plains surrounded by the high Balkan Range. Slavs were the population of that province over which Byzantium only had nominal control.

In 680 the Bulgar army invaded Moesia, defeated the imperial armies and before the summer of 681 seized the entire province. Byzantium had to sign a peace treaty with Bulgaria and for the first time the Bulgars settled in the

The treasure of Khan Kubrat; Malaya Pereshchepina, Ukraine; 7th c. AD.

През 680 г. българската армия нахлула в Мизия, разгромила императорската армия и до лятото на 681 г. заела територията на цялата провинция. Византия била принудена да подпише мирен договор с България и така българите се установили за първи път в земите, част от територията на съвременната ни държава.

Като отчел, че отсега напълно главният политически противник ще бъде Византия, хан Аспарух преместил столицата на държавата и централните държавни институции на юг от Дунав, в малкото дотогава славянско селище Плиска, което скоро се превърнало в голям и блестящо укрепен град.

Създаването на България - една стабилна и добре уредена държава, несъмнено оказало огромно влияние върху политическото развитие на Европейския континент. На изток тя спряла експанзията на Източната Римска империя (Византия) - една универсална държава, стремяща се съобрази държавната си концепция да погълне цяла Европа, възстановявайки целокупната Римска империя. От друга страна България спира завинаги варварските нашествия към Европа от Азия, като инкасира всички удари на варварите и до края на XIV в. разгромява нашествениците.

В Европа днес смятат за спасител на стария континент от арабско-мюсюлманската инвазия Карл Мартел, който в 732 г. при Поатие разгромява един арабски отряд от 6 000-7 000 бойци, нахлул

lands which are part of present day Bulgaria .

Knowing that Byzantium would be the arch political enemy from now on Khan Asparouh shifted the capital of the state and the central state institutions south of the Danube to Pliska which until then had been a small Slav settlement and which soon became a large and excellently fortified city.

The creation of Bulgaria as a stable and well-organized state no doubt had a tremendous effect on political development in the continent of Europe. To the East Bulgaria checked the expansion of the Eastern Roman Empire (Byzantium) which was a universal state which sought in compliance with its concept of statehood to engulf all Europe and reinstate the integrity of the Roman Empire. On the other hand Bulgaria blocked forever the barbarian incursions from Asia into Europe, receiving all the blows of the barbarians and defeating invaders till late 14th century.

In Europe Charles Martel who in 732 at Poitiers defeated an Arab unit of 6000 to 7000 men who had invaded France is considered the saviour of the Old Continent from the Arab-Moslem invasion. This followed the Arab passage of the straits of Gibraltar and occupation of practically entire Spain two decades earlier. Few people today know that the Arab advance had

The treasure of Khan Kubrat; Malaya Pereshchepina, Ukraine; 7th c. AD.

Sgraffito-type ceramic vessels, 12th-14th cc.

във Франция. Това се случило след като в предшестващите десетелетия арабите, преминали Гибралтар, били окупирали почти цяла Испания. Малцина днес знаят, че арабската инвазия се е осъществявала през двата протока, маркиращи двете крайни точки на Европа - Гибралтар на запад и Босфора на изток. И че арабите са предприели главния удар през Босфора и именно тук те са били разгромени от българската армия, командвана от хан Тервел. През 716 г. в серия от победни сражения българската армия унищожава близо 200 000 арабски бойци и прогонва остатъците от техните армии в Азия.

През първите 250 г. от развитието си България е вплетена в сериозни двубои на изток с Византия и на запад с франската империя. В резултат на победите на армиите и, към държавната територия на страната са присъединени земите на Тракия, Македония, днешните Сърбия и Румъния, част от Унгария. Всички те са населени тогава със славянски племена. България се превръща наред с Византия и Свещената римска империя в третата европейска политическа суперсила, определяща насоките на развитие на Стария континент.

Паралелно в държавата се извършват интересни етнически процеси. Славяните съставляват решително преобладаващия дял от населението на страната, езикът им се налага като общ за всички български поданици, независимо от етническия им произход. Освен това той става език на държавната администрация, а след християнизацията

two stepping stones which were the straits that are the westernmost and easternmost points of Europe, Gibraltar and the Bosphorus, and that the Arabs who used the Bosphorus were defeated there by the Bulgar army commanded by Khan Tervel. In 716 after a series of victorious battles the Bulgar army routed some 200 000 Arab armies back to Asia.

In the first 250 years of its development Bulgaria was involved in serious wars with Byzantium in the east and with the Empire of the Franks in the west. The armies of the Bulgars were victorious and Thrace, Macedonia, present day Serbia and Romania and part of Hungary were added to Bulgaria. In those days they were inhabited by Slav tribes. Alongside with Byzantium and the

Holy Roman Empire Bulgaria became the third political superpower in Europe and steered the course of the Old Continent.

Interesting ethnic processes were occurring in the state at the same time. The Slavs made up the majority of the population and their language was imposed on all Bulgarian subjects regardless of their ethnic origin. At the same time it was the language of state administration and after the conversion of the Bulgarian people into Christianity, of church service.

During the reign of Boris I (852-893) Christianity was proclaimed to be the only official recognized religion in the Bulgarian state. The adoption of Christianity in Bulgaria drew an enthusiastic

The treasure of Khan Kubrat; Malaya Pereshchepina, Ukraine; 7th c. AD.

на българския народ и на църковното богослужение.

При управата на Борис I (852-893) християнството е обявено за единствено призната религия в Българската държава. Събитието е предизвикало небивал ентусиазъм в Европа. Първата мисия, която трябва да християнизират езическите области в Северна България идва от Пасау, Бавария в резултат на политическо споразумение между Борис I и германския крал Людовик през 867 г. На юг - в Тракия и Македония, евангелизацията на българите е извършена от гръцки духовници още в предшестващото столетие. Българският владетел е покръстен от специална мисия, изпратена от византийския императорски двор.

Покръстването на българите е повод за изостряне на глухо тлеещите дотогава спорове между Римския папа и Константинополския патриарх за първенство на катедрите им сред християните в Европа.

Спорът взема граматични размери. Залогът е твърде голям, тъй като става дума за администриране на диоцезите на една от трите велики европейски сили. На църковен събор на патриарсите на Константинопол, Рим, Антиохия, Ерусалим и Александрия през 870 г.

след ловки маневри византийския патриарх успява да прокара решение за подчинение на българските диоцези на Константинополската патриаршия. Българските

A lead signet of King Peter, 927 - 969.

Stone relief from Stara Zagora, 10th - 11th cc.

response in Europe. The first mission that was expected to convert the pagan regions in Northern Bulgaria into Christianity arrived from Passau, Bavaria, as a result of political agreement between King Boris I and the German King Ludwig in 867. To the south, in Thrace and Macedonia, Greek clergymen had carried out the evangelization of the Bulgarians in the previous century. The Bulgarian monarch was baptized by a special Byzantine Imperial embassy.

The conversion of the Bulgarians to Christianity was a pretext for the aggravation of the smoldering dispute between the Pope in Rome and the patriarchs in Constantinople, Rome, Antioch, Jerusalem and Alexandria in 870 the patriarch of Byzantium succeeded in passing a decision, which placed the Bulgarian dioceses under the

Patriarchate of Constantinople. However, the Bulgarian politicians had no intention to let the Bulgarian dioceses be subordinated to Constantinople as they realized that a church under the control of another state would bring no good to the Bulgarian state.

The Bulgarian archbishopric that was instituted was granted an autonomous status and in 917 a fully independent Bulgarian Patriarchate was proclaimed.

политици обаче нямат и канка намерение да подчинят българските епархии на Константинопол, съзнавайки, че църква, подвластна на чужда държава, няма да донесе нищо добро за българската държава. Създадената Българска архиепископия получава автономен статут, а от 917 г. е обявена и за напълно независима Българска патриаршия.

Приемането на християнството, проповядвано на гръцки език, съобразно канона, разрушаващ употребата в богослужението само на три писмени езика - гръцки, латински и еврейски, крие още една опасност - постепенната ерозия на народностното съзнание на държавната администрация и интелегенцията. Политическият екип на цар Борис I застава изцяло зад идеята на братята Кирил и Методий - българи от Солун на византийска служба, за богослужение и културен живот на създадената от самите тях славянска писменост още в 855 г. Той внимателно изчаква канонизацията на славянската азбука от безспорните водачи на християните в Европа - Римския папа и Константинополския патриарх. Канонизацията на азбуката идва през 862 г. от Константинопол и през 869 г. от Рим. Климент Охридски, Наум, Ангелария, Константин Преславски и др. - ученици на Кирил и Методий, пристигнали в България след смъртта им, постепенно въвеж-

King Boris with a cross in his hand and a crown on his head - miniature in the teacher's Tetraevangelia of Constantine of Preslav.

The adoption of Christianity preached in Greek in compliance with the canon which allowed to serve in church only in three languages with a writing tradition, in Greek, Latin and Hebrew, constituted a further threat: This could gradually have eroded the national awareness of the state administration and the clergy. King Boris I' and his court entirely wholly supported the idea of the brothers Cyril and Methodius, Bulgarians from Salonika in Byzantine office, to conduct the church service and use a the Slavonic script that they had invented in 855. He carefully waited for the canonization of the Slavonic alphabet by the unquestionable leaders of Christians in Europe: the Pope in Rome and the Patriarch in Constantinople. The alphabet was canonized in 862 by Constantinople and in 869 by Rome. Clement of Ohrid, Nahum, Angelarius, Constantine of Preslav and others, disciples of Cyril and Methodius, who arrived in Bulgaria after their death gradually introduced liturgy in the Slavonic language in the Bulgarian churches. At the same time the archbishopric sees of Ohrid and mainly Preslav, prepared thousands of teachers, priests and monks. In 893 this enabled the new Bulgarian monarch, King Simeon the Great (893-927) to proclaim the

гат в българските църкви богослужение на славянски език. Междувременно в епископските центрове - главно в Охрид и Преслав, са подготвени хиляди учители, свещеници и монаси. През 893 г. това позволява на новия български владетел - цар Симеон Велики (893-927), да обяви славянската писменост за официален език на Българската държава и църква. С това българският народ става първият в Европа, който през Средните векове изповядва вярата в Бога и твори култура на роден език.

През следващите тридесет години България и Византия се впитат в смъртоносен двубой. Залогът вече не е владение на една или друга провинция или област, а борбата за хегемон на християнския Изток. Това е и битка на универсалната с националната държава. Самото съществуване на вече християнската държава България оспорва същността на концепцията за универсалната държава, тезата, че тя е проекция на Божието царство на Земята.

Двубоят е наистина драматичен. Опитната дипломация на Византия въвлича във войните си срещу България всички съседни народи - печенег, маджари, сърби. Под умелото командване на цар Симеон Велики българските армии разбиват в десетки сражения всичките си противници. Сръбските и унгарските земи, както европейските владения на Ви-

Preslav gold treasure - necklace and earrings, 10th c.

*Ceramic icon of St. Theodore Stratilat, 10th c.
(white clay, drawn and with glaze).*

Slavonic script as the official language of the Bulgarian state and church. Thus the Bulgarians were the first among the nations in Europe who during the Middle Ages worshipped God and produced culture in their native language.

In the next thirty years Bulgaria and Byzantium fought a life-and-death battle. They fought not for domination over a province or a region but to control the Christian East. Also that was a battle between a universal state and a nation state. The very existence of Bulgaria, already a Christian state challenged the nature of the concept of the universal state and the assumption that it was a projection of the Kingdom of God upon the Earth.

The battle was dramatic indeed. The experienced diplomats of Byzantium persuaded all neighbor peoples - Pechenegs, Magyars and Serbs - to fight in the wars against Bulgaria. The Bulgarian armies under the skillful command of king Simeon the Great defeated all their enemies in numerous battles. The Serbian and Hungarian lands and the European territories of Byzantium were occupied. King Simeon the Great planned to conquer Byzantium and build a Bulgarian-Greek Orthodox empire in Eastern Europe. He failed to conquer Constantinople and in spite of his vast and powerful kingdom with borders stretching throughout Southeastern Europe,

зантия са окупиран. Цар Симеон Велики замисля ликвидирането на Византия и изграждането в Източна Европа на една българо-гръцка православна империя. Той обаче не успява да превземе Константинопол и, макар че оставя след смъртта си една огромна и силна държава, чиито граници покриват цяла Югозападна Европа, идета за единна православна империя остава неосъществена. Наследникът на Симеон Велики - цар Петър (827-969) управлява през следващия половин век в мир с всичките си съседи. Византия е обезсилена, но незаличена от картата на света и след половин век, възстановила силите си ще започне отново борба за хегемония в Християнския Изток. Битката ще продължи този път близо 50 години, за да приключи със загубата на българската държавна независимост през 1018 г. Скоро след това българската аристокрация, оставена да управлява градовете и земите си, ще направи византийската власт номинална, а през 1185 г. ще възстанови държавната независимост.

През XII-XIV в. Българската държава отново се превръща в хегемон на Европейския Югоизток, изтиквайки в ъгъла на политическата сцена Византия, появила се през 1204 г. държавна формация на западноевропейското рицарство Латинска империя, Сърбия. През 1277 - 1278 г. българският цар Ивайло спасява не само Бълга-

the idea of a unitary Orthodox empire did not materialize. Simeon the Great's successor, King Peter (827-969) ruled in the next half a century in peace with all his neighbors. Byzantium was weakened but not

wiped out from

the map of the world and in the next half a century recovered and resumed the battle for domination in the Christian East. This time the struggle continued for almost 50 years and ending in 1018

when the Bulgarian state lost its independence. Shortly

after the Bulgarian aristocracy left to govern in their cities and lands made Byzantine power nominal and in 1186 Bulgaria recovered her sovereignty.

In the 12th-14th century the Bulgarian state became the dominating factor again in the Southeastern Europe and pushed Byzantium, the Latin Empire which was formed in 1204 by Crusader knights and Serbia in the corner of the political scene. In 1277-1278 the Bulgarian King Ivailo saved not only Bulgaria but all Europe from the invasions of the Tartars who in their pursuit of world supremacy had overrun China,

India, Russia, Poland and Hungary. The Tartar armies were defeated in Bulgaria and driven out

A coat of arms with the inscription "King of the Bulgarians" from The Book of Heraldry by K. Grunenberg (1483). Bavarian State Library, German manuscript № 145.

A ceramic plate, 10th c.

рия, но и цяла Евropa от нашествието на татарите, премазали по пътя си към световното господство Китай, Индия, Русия, Полша и Унгария. В България татарските армии са бити, разгромени и изхвърлени извън границите на държавата. И макар че те остават още поне два века сериозна политическа и военна сила, острието на агресията им към Европа е завинаги пречупено.

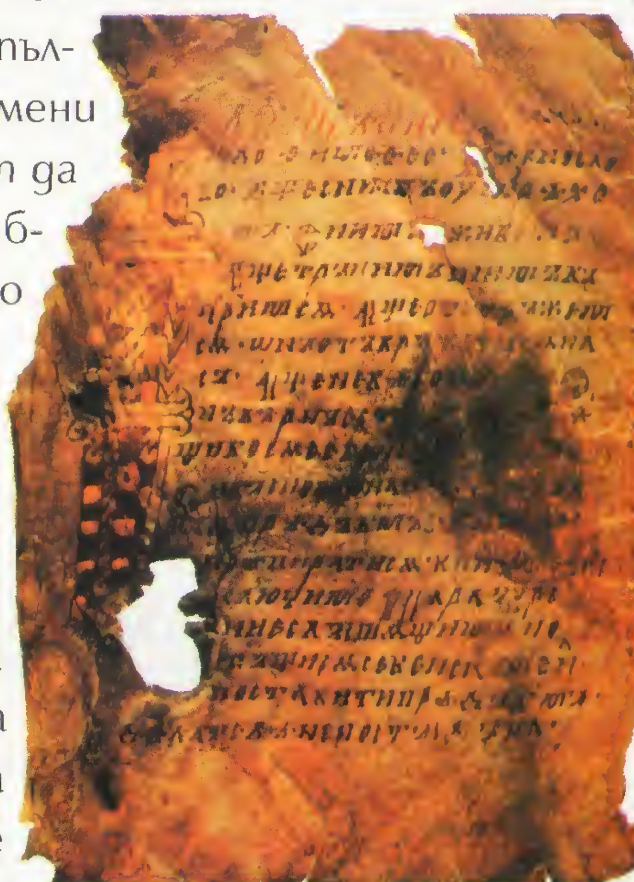
Век по-късно обаче България и останалите балкански държави - Византия, Албания, Сърбия, Влахия и Молдова, не успяват да удържат на новата ислямска инвазия, този път водена от османските турци. Удърът на исляма е наистина твърде силен, но покоряването на православната християнска Източна Европа се дължи и на други фактори. На първо място - на разделението между самите православни държави. Изпълнени с взаимни подозрения и спомени от стари вражди, те не успяват да изградят здрава коалиция за отблъскване на удара. И на второ място - на помощ и сътрудничество от страна на католическа Западна Европа, която злорадо наблюдава титаничните усилия на балканските държави да се справят с мюсюлманската агресия. Западна Европа заплаща скъпо за това. Скоро армиите на исляма се озовават под стените на Виена и Венеция и са нужни реки от кръв и планини от средства, за да бъде спасена западната част на Стария континент.

През 1396 г. над последната българска крепост се развява флагът

*Proto-Bulgarian tent on which there are graphic drawings.
Limestone model. 8th or 9th c.*

Codex Assemani - an Old Bulgarian Glagolitic manuscript of the 10th c.

of the state. Though for at least another two centuries the Tartars continued to be a serious political and military power, the edge of their aggression towards Europe was blunted forever.

A century later Bulgaria and the remaining Balkan states - Byzantium, Albania, Serbia, Wallachia and Moldova - surrendered to the new Islamic invasion which this time was led by the Ottoman Turks. Why the blow of

Islam was very strong indeed though the conquest of Orthodox Christian Eastern Europe is to be attributed to other factors as well. Above all, it was the split between the Orthodox states. Suspecting each other and remembering old rivalry they failed to form a strong coalition to check the blow. In the second place there was assistance and support from Catholic Western Europe which gloated over the titanic efforts of the Balkan states to check the Moslem aggression. Soon the armies of Islam reached Vienna and Venice and it was at the cost of abundant bloodshed and countless resources that the western half of the Old Continent was saved.

In 1396 the standards of Islam were unfurled over the last Bulgarian fort. For almost 500 years the Bulgarian people were to live in an alien religious and eth-

на исляма. Близко петстотин години българският народ е принуден да живее в една чужда верска и етническа среда. Но той отстоява християнската си вяра, националната си единичност и след поредица от въстания срещу Османската империя възстановява държавата си през 1878 г. и влиза като свободна и суверенна нация в Новата история на Европа.

**Божидар
Димитров**

nic environment. However, the Bulgarians upheld their Christian faith and national identity and after a series of uprising against the Ottoman Empire had their state free in 1878 and became part of the modern history of Europe as a free and sovereign nation.

Bojidar Dimitrov

Embossed hand-written book, 14th c.

Kovachevitsa

Ковачевица

БЛАГОЕВГРАДСКА ОБЛАСТ BLAGOEVGRAD REGION

Melnik

Мелник

Разположение: Югозападна България
Площ: 6464.3 кв. км.
Население: 343 370
Брой общини: 14
Градове и по-голями населени места: Благоевград, Сандански, Петрич, Банско, Разлог, Гоце Делчев, Якоруда и Мелник, най-малките градове в България

Музеи:

- Благоевград - Исторически музей, Художествена галерия
- Банско - Исторически музей, Къща - музей "Никола Вапцаров", Къща - музей "Неофит Рилски"
- Гоце Делчев - Исторически музей
- Мелник - Исторически музей
- Петрич - Исторически музей
- Разлог - Исторически музей
- Струмешница - Парк - музей "Самуилова крепост"
- Сандански - Археологически музей

The Rozhen monastery

Роженски манастир

Манастири:

- Роженски манастир: Роженският манастир е построен през 1220 година. В полите на Пирин планина, на място, където са съществували древни светилища. През 14 век манастира става център на калиграфска школа. За известен период от време е бил гръцки метох. По време на Национално освободителното движение, често е служел за скривалища на революционера Яне Сандански, който е погребан в близост до манастира. Фреските в манастирското хранилище датират от 1662 година. Иконостасите изработени през 1715 година са единствени по рода си в България и са с уникална дърворезба и орнаменти от цветно

The village of Rozhen

с. Рожен

стъкло. Рожен е най-удивителния манастир в югозападна България.

- Манастир "Гоце Делчев"
- Манастир "Хаджи Димов"
- Манастир "Обидин"
- Манастир "Горна Брестница"

Селища, които предлагат климато- и балнеолечение:

Белица, с. Добринище, с. Марикостиново, Сандански

Лекуват се: заболявания на дихателните пътища, на опорно-двигателния апарат, на стомашно-чревния тракт, на отделителната система, кожно-алергични и неврологични заболявания

Location -

Southwestern Bulgaria

Area -

6464.3 sq. km

Population -

343 370

Number of municipalities -

14

Towns and larger population centers -

Blagoevgrad, Sandanski, Petrich, Bansko, Razlog, Gotse Delchev, Yakoruda and Melnik, the smallest town in Bulgaria.

Museums:

- Blagoevgrad - History museum, Art Gallery
- Bansko - History

The village of Kovachevitsa

с. Ковачевица

Pirin mountain

Пирин

- Museum, Nikola Vaptsarov House-Museum, Neofit Rilski House-Museum
- Gotse Delchev - History Museum
- Melnik - History Museum
- Petrich - History Museum
- Razlog - History Museum
- Strumeshnitsa - Samuilova Krepost Park-Museum
- Sandanski - Archeological Museum

Interhotel Sandanski

хотел Сандански

Monasteries:

- The Rozhen Monastery - was erected in 1220 in the foot of the Pirin Mountain, on a place where there had been ancient shrines. In the 14th century, the Monastery had a scriptorium. It was a Greek convent for a period of time. It was the refuge of Iane Sandanski, a national Liberation leader who is buried nearby. The frescoes in the Monastery ossuary date from 1662. It has unique woodcarved iconostases and the Church stained glass from 1715 is the only one of its kind in Bulgaria. Rozhen is the most distinctive monastery in Southwestern Bulgaria.
- Monastery Gotse Delchev
- Monastery Hadzhidimov
- Monastery Obidim
- Monastery Gorna Brestnitsa

The town of Melnik

Мелник

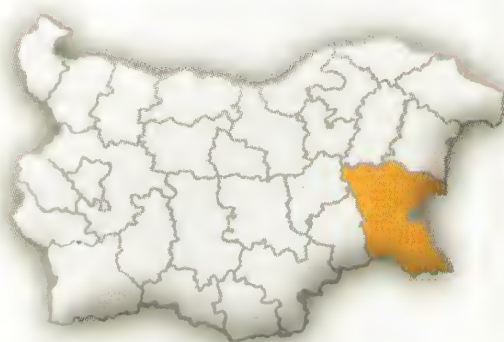
SPA RESORTS:

The villages of Belitsa, Dobrinishte, Marikostinovo, the town of Sandanski
Treatment of diseases of the respiratory system, the locomotory system, the gastrointestinal tract, the secretory system, skin and allergic diseases, neurological diseases.

Sozopol

Созопол

БУРГАСКА ОБЛАСТ

BURGAS REGION

Nessebar

Несебър

Sozopol

Созопол

Nessebar

Несебър

Разположение: Югоизточна България
Площ: 7604.8 кв. км.
Население: 426 028
Брой общини: 12
Градове и по-големи населени места: Бургас, Айтос, Карнобат, Ахтопол, Малко Търново, Царево, Несебър, Обзор, Поморие, Созопол

Музеи:

- Бургас - Музей Бургас, Археологически музей, Етнографски музей, Исторически музей, Природо-научен музей, Къща музей "Петя Дубарова, Художествена галерия
- Карнобат - Исторически музей, Къща музей "Димитър Полянов"
- Малко Търново - Исторически музей
- Несебър - Археологически музей
- Поморие - Исторически музей
- Созопол - Исторически музей
- Струмешница - Археологически музей, Художествена галерия, База за подводни археологически проучвания, Къща музей "Александър Мутафов"

Манастири:

- Манастир "Живоприемний източник"
- Манастир "Света Богородица"
- Манастир "Свети Георги Победоносец"

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Бургаски минерални бани, Поморие, к.к. Слънчев бряг

Лекуват се: заболявания на опорно - двигателния апарат, нервната, храносмилателната и отделителната система, обмяната на веществата, гинекологични и кожни заболявания

Location - Southeastern Bulgaria

Area - 7604.8 sq. km

Population - 426 028

Number of municipalities - 12

Towns and larger population centers -

Burgas, Aitos, Karnobat, Ahtopol, Malko Tarnovo, Tsarevo, Nessebar, Obzor, Pomorie, Sozopol

Museums:

- Burgas - Burgas Museum, Archeological Museum, Ethnographic Museum, History Museum, Natural Sciences Museum, Petya Doubarova House-Museum, Art Gallery
- Karnobat - History Museum, Dimitar Polyanov House-Museum
- Malko Tarnovo - History Museum
- Nessebar - Archeological Museum
- Pomorie - History Museum
- Sozopol - Archeological Museum, Art Gallery, Central base for underwater archeological research, Alexander Moutafov House-Museum

Monasteries:

- Monastery Zhivopriemni Iztochnik
- Monastery of the Holly Virgin
- Monastery St. George Victorious

SPA RESORTS:

The Burgas Spa Resort, Pomorie, the Sunny Beach Resort
Treatment of diseases of the locomotory system, the nervous system, the gastrointestinal tract and the secretory system, metabolic diseases, skin and gynecological diseases.

Nessebar

Несебър

Nessebar

Несебър

Sunny beach

Слънчев бряг

Cape Emine

Нос Емине

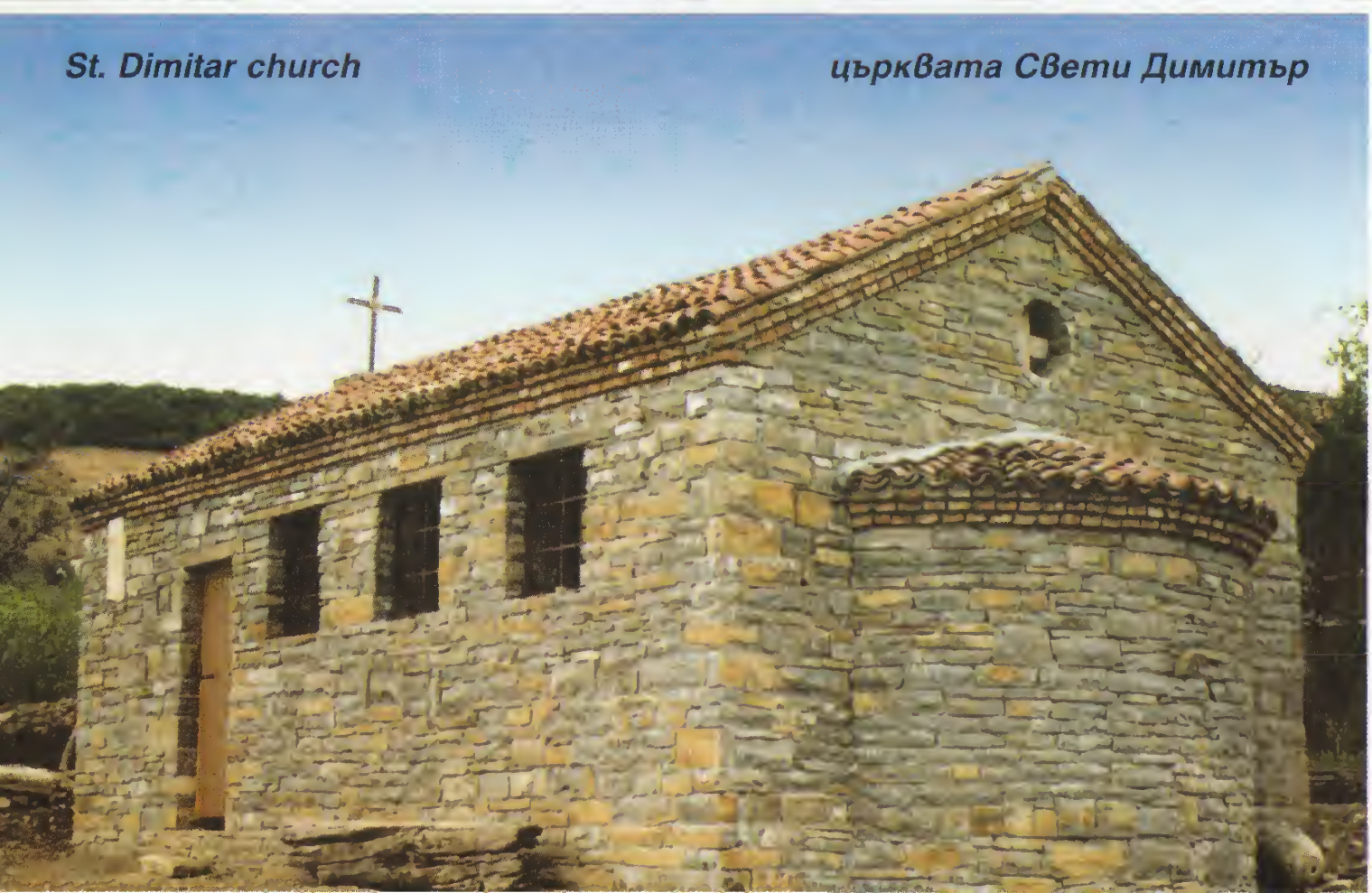
The village of Emona

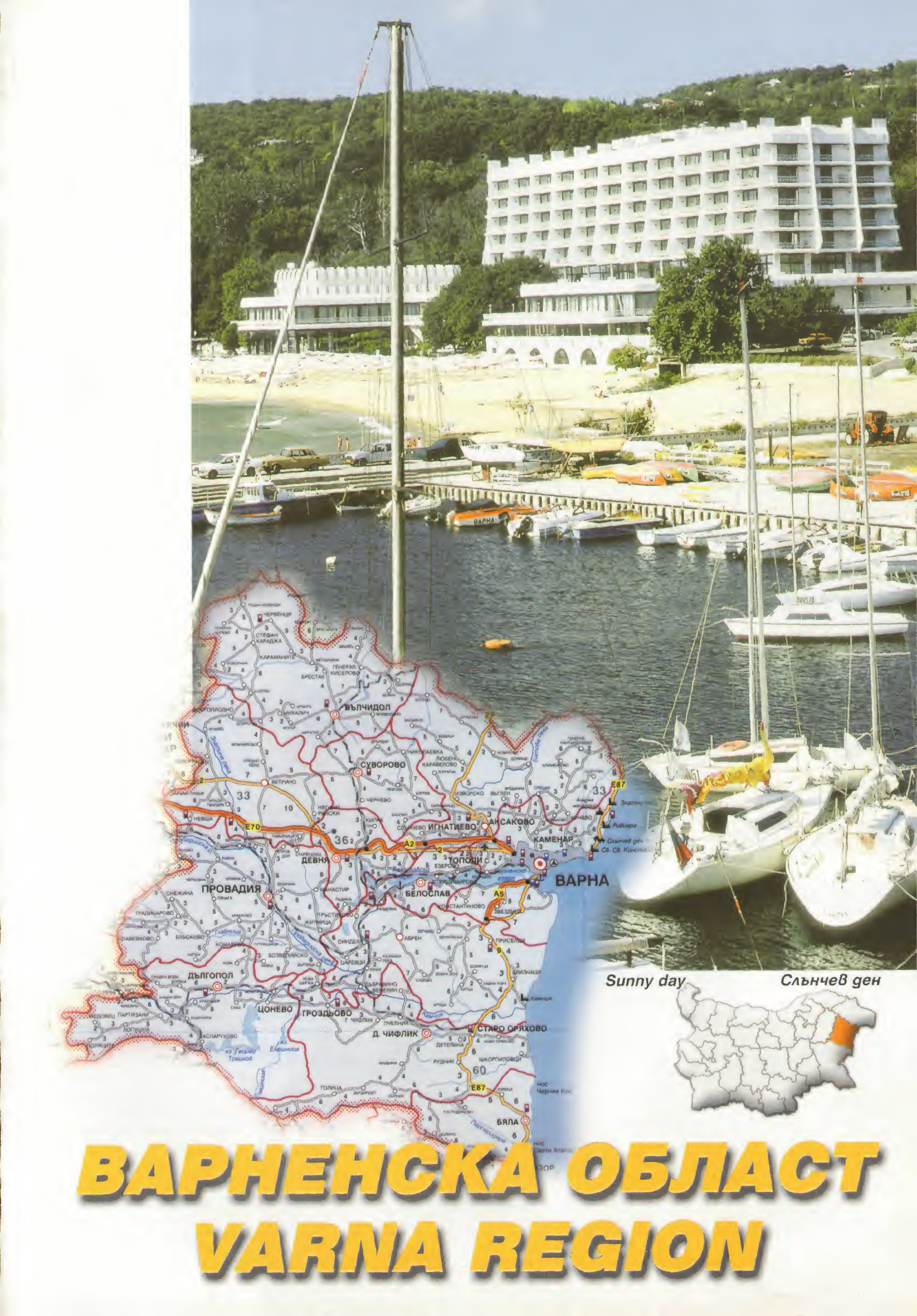
с. Емона

St. Dimitar church

църквата Свети Димитър

Sunny day

Слънчев ден

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

VARNA REGION

Sunny day

Слънчев ден

Golden sands

Златни пясъци

Разположение: Североизточна България
Площ: 3820.2 кв. км.
Население: 465 012
Брой общини: 12
Градове и по-големи населени места: Варна, Девня, Долни Чифлик, Суворово, Белослав, Бяла, Дългопол

Музеи:

- Варна - Културно исторически музей, Археологически музей, Музей на Българското Възраждане, Етнографски музей, Исторически музей на Варна, Музей на модерната и съвременна история, Римски бани, Природо-научен музей, Музей на туризма, Парк музей "Владислав Варненчик", Музей на морската индустрия, Музей "История на медицината", Военно-морски музей, Художествена галерия, Музей "Човекът и неговото здраве"
- Дългопол - Исторически музей
- Провадия - Исторически музей, Художествена галерия
- Девня - Музей на мозайките

Манастири:

- Манастир "Аладжа"
- Манастир "Свети Свети Константин и Елена"

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

к.к. Св. Св. Константин и Елена, к.к. Златни пясъци, Варна
Лекуват се: заболявания на дихателните пътища, централната нервна система, опорно-двигателния апарат

Location - Northeastern Bulgaria

Area - 3820.2 sq. km

Population - 465 012

Number of municipalities - 12

Towns and larger population centers - Varna, Devnia, Provada, Dolni Chiflik, Souvorovo, Beloslav, Byala, Dalgopol

Museums:

- Varna - Cultural and Historical Museum, Museum of Archeology, Museum of the Bulgarian Revival, Ethnographic Museum, Museum of History of Varna, Museum of Modern and Contemporary History, Roman Baths, Natural Science Museum, Museum of Tourism, Vladislav Varnenchik Park-Museum, Museum of Sea Industry, Museum of History of Medicine, National Naval Museum, Art Gallery, Man and Health Museum
- Dalgopol - History Museum
- Provadia - History Museum, Art Gallery
- Devnia - Museum of the Mosaics

Monasteries:

- Aladzha Monastery
- Monastery St. St. Constantine and Helena

SPA RESORTS:

St. St. Constantine and Helena Resort, the Sunny Beach Resort, the town of Varna

Treatment of diseases of the respiratory system, the central nervous system, the locomotory system.

Golden sands

Златни пясъци

Golden sands

Златни пясъци

Entertainment - Varna

Варна - културен живот

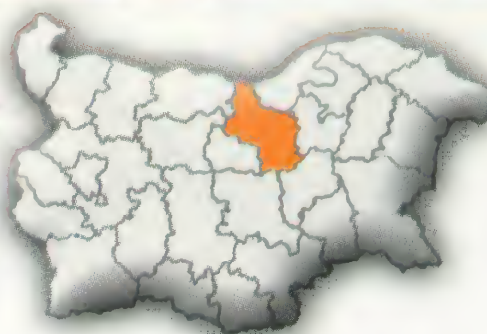
Entertainment - Varna

Варна - културен живот

The Tsarevets
Fortress,
Veliko Tarnovo

Крепостта Царевец,
Велико Търново

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ VELIKO TURNOVO REGION

The Tsarevets Fortress

Крепостта Царевец

St. Dimitar church

църквата Свети Димитър

Разположение: Централна България

Площ: 4690 кв. км.

Население: 294 790

Брой общини: 10

Градове и по-големи населени места: Велико Търново, Елена, Горна Оряховица, Свищов, Бяла Черква, Килифарево, Златарица, Павликени, Лясковец, Сухиндол, Полски Тръмбеш, Стражица

Музеи:

- Велико Търново - Национален музей на българската архитектура, Исторически музей, Архитектурен музеен резерват "Царевец", Архитектурен музеен резерват "Арбанаси", Археологически музей, Музей на Българското Възраждане, Сарафкина къща, Изложба на съвременната история, Църковния комплекс в Асеновия квартал, Къща музей "Петко Р. Славейков", Национална художествена галерия, Къща музей "Емилиян Станев"
- Бяла Черква - Къща музей "Цанко Церковски", Къща музей "Райко Даскалов"
- Горна Оряховица - Исторически музей, Военен - исторически музей
- Драганово - Къща музей "Асен Разцветников"
- Павликени - Исторически музей
- Свищов - Исторически музей - Археологическа изложба, Етнографска изложба, Исторически музей - Десант на руската армия при Свищов през 1877 г., Къща музей "Алеко Константинов", Художествена галерия.

Манастири:

- Манастири в Арбанаси
Манастирите Свети Никола и Света Богородица са разположени във Велико Търновското село Арбанаси. Манасти-

рът Свети Никола е построен през Второто българско царство и е бил изгарян и строен наново много пъти. Той се отличава с изключително ценните си стенописи. Манастирът света Богородица е построен през 1393 година и като по чудо е оцелял османското нашествие и последвалите опустошения на българските земи. Манастирът е бил обновен през 1716 година и дейността в него е била възобновена. Манастирът притежава изключително ценни икони и фрески от 1762 година.

- Кърпиновски манастир
- Манастирът се намира в близост до село Кърпиново. Основан е през 1272 и през дългата му история е бил ограбван и възстановяван много пъти. През 1794 година игумен на манастира става Софроний Врачански, който донася със себе си копие на История славяно-българска. През 1856 година са построени нови двуетажни сгради. Запазени са иконостаси с уникална дърворезба, от старата църква.
- Килифаревски манастир
 - Преображенски манастир
 - Манастир "Света Богородица"
 - Горно Оряховски манастир
 - Манастир "Свети Архангел Михаил"

Location - North Central Bulgaria

Area - 4690 sq. km

Population - 294 790

Number of municipalities - 10

Towns and larger population centers - Veliko Tarnovo, Elena, Gorna Oriahovitsa, Svishtov, Biala Cherkva, Kilifarevo, Zlataritsa, Pavlikeni,

Liaskovets, Suhindol, Polski Trambesh,
Strazhitsa

Museums:

- Veliko Tarnovo - National Museum of Bulgarian Architecture, History Museum, Tsarevets Architectural Museum Reserve, Arbanassi Architectural Museum Reserve, Archeological Museum, Museum of the National Revival and the Constituent Assembly, Sarafkina House, Contemporary History Exhibition, The Assenevtsi Quarter Church Complex, Petko R. Slaveikov House-Museum, State Art Gallery, Emilian Stanev House-Museum
- Biala Cherkva - Tsanko Tserkovski House-Museum, Raiko Daskalov House-Museum
- Gorna Oriahovitsa - History Museum, Military-Historical Museum
- Draganovo - Assen Raztsvetnikov House-Museum
- Elena - Museum of the National Revival and the National Liberation Struggles
- Pavlikeni - History Museum
- Svishtov - History Museum - Archeological Exhibition, Ethnographic Exhibition, History Museum - Landing of the Russian Army at Svishtov in 1877, Aleko Konstantinov House-

Museum, Art Gallery

Monasteries:

- The Arbanassi Monasteries St. Nicholas and The Holly Virgin are in the village of Arbanassi in the Veliko Tarnovo region; St. Nicholas - dates from the Second Bulgarian Kingdom and was burned and restored many times; it is famous for its valuable murals. The monastery of the Holly Virgin miraculously survived the Turkish invasion and destruction in 1393; it was restored and rebuilt in 1716 with fine frescoes from 1762 and icons.
- The Kapinovski Monastery, near the village of Kapinovo was founded in 1272 and was repeatedly plundered and restored. In 1794, Sofronii Vrachanski become abbot of the monastery and brought a copy of The Slav-Bulgarian History. In 1856 new two-storied buildings were constructed. A masterpiece woodcarved iconostasis from the old church has been preserved.
- Kilifarevski Monastery
- Patriarcal Monastery
- Preobrazhenski Monastery
- Monastery of the Holly Virgin
- Gorno Oriahovski Monastery
- Monastery of Archangel Michael

Arbanassi

Арбанаси

The Rocks of
Belogradchik

Белоградчишките
скали

ВИДИНСКА ОБЛАСТ

VIDIN REGION

Разположение: Северозападна България

Площ: 3111 кв. км.

Население: 131 215

Брой общини: 11

Градове и по-големи населени места:

Видин, Белоградчик, Димово, Кула

Location - Northwestern Bulgaria

Area - 3111 sq. km

Population - 131 215

Number of municipalities - 11

Towns and larger population centers - Vidin, Belogradchik, Dimovo, Kula

Музеи:

- Видин - Исторически музей, Музей крепост "Баба Вида", Художествена галерия
- Белоградчик - Исторически музей, Художествена галерия

Museums:

- Vidin - History Museum, Baba Vida Museum-Fortress, Art Gallery
- Belogradchik - History Museum, Art Gallery

Манастири:

- Раковишки манастир
- Изворски манастир
- Добридоловски манастир

Monasteries:

- Rakovishki Monastery
- Izvorski Monastery
- Dobridolovski Monastery

The Baba Vida Fortress

Крепостта Баба Вида

Samuilitsa cave

пещера Самуилица

ВРАЧАНСКА ОБЛАСТ

VRATSA REGION

Разположение: Западна България
Площ: 4186,3 кв. км.
Население: 244 881
Брой общини: 11
Градове и по-големи населени места:
Враца, Мездра, Бяла Слатина, Кнежа, Мизия, Козлодуй, Оряхово

Музеи:

- Враца - Исторически музей, Художествена галерия, Етнографски комплекс
- Оряхово - Исторически музей
- Мездра - Художествена галерия
- Козлодуй - Национален музей "Кораба Радетски"

Манастири:

- Черепишки манастир
- Черепишкият манастир е построен на живописно място, сякаш изникнал върху скалите на брега на река Искър. Манастира е създаден към края на 14 век и е бил обновен през 17 век. Черепишкото четериевангелие е създадено в манастира през 15 век. Параклиса на манастира е построен през 17 век. Високо-стенните иконостаси на манастира, които са изработени през 19 век и интегрират старите иконостаси на манастира са с неповторима дърворезба в стила на тревненската школа по дърворезба.
- Манастир "Седемте престола"
 - Струпецки манастир
 - Градешнишки манастир
 - Бистрецьки манастир

Location - Western Bulgaria
Area - 4186.3 sq. km
Population - 244 881
Number of municipalities - 11
Towns and larger population centers -
Vratsa, Mezdra, Biala Slatina, Knezha, Miziya, Kozlodui, Oriahovo

Museums:

- Vratsa - History Museum, Art Gallery, Ethnographic Complex
- Oriahovo - History Museum
- Mezdra - Art Gallery
- Kozlodui - Radetski Ship National Museum

Monasteries:

- The Cherepishki Monastery has a scenic location on top of cliffs on the Iskar river. It dates from the end of the 14th century and was rebuilt in the beginning of the 17th century. The Cherepish Tetraevangelica originated from the monastery in the 15th century. The church dates from the beginning of the 17th century. The 19th century wall-high wood-carved iconostasis is in the Triavna artistic school style and is composed of the parts of an older iconostasis.
- Sedemte Prestola Monastery
- Strupetski Monastery
- Gradeshnishki Monastery
- Bistretski Monastery

Bozhentsi

Боженци

ГАБРОВСКА ОБЛАСТ **GABROVO REGION**

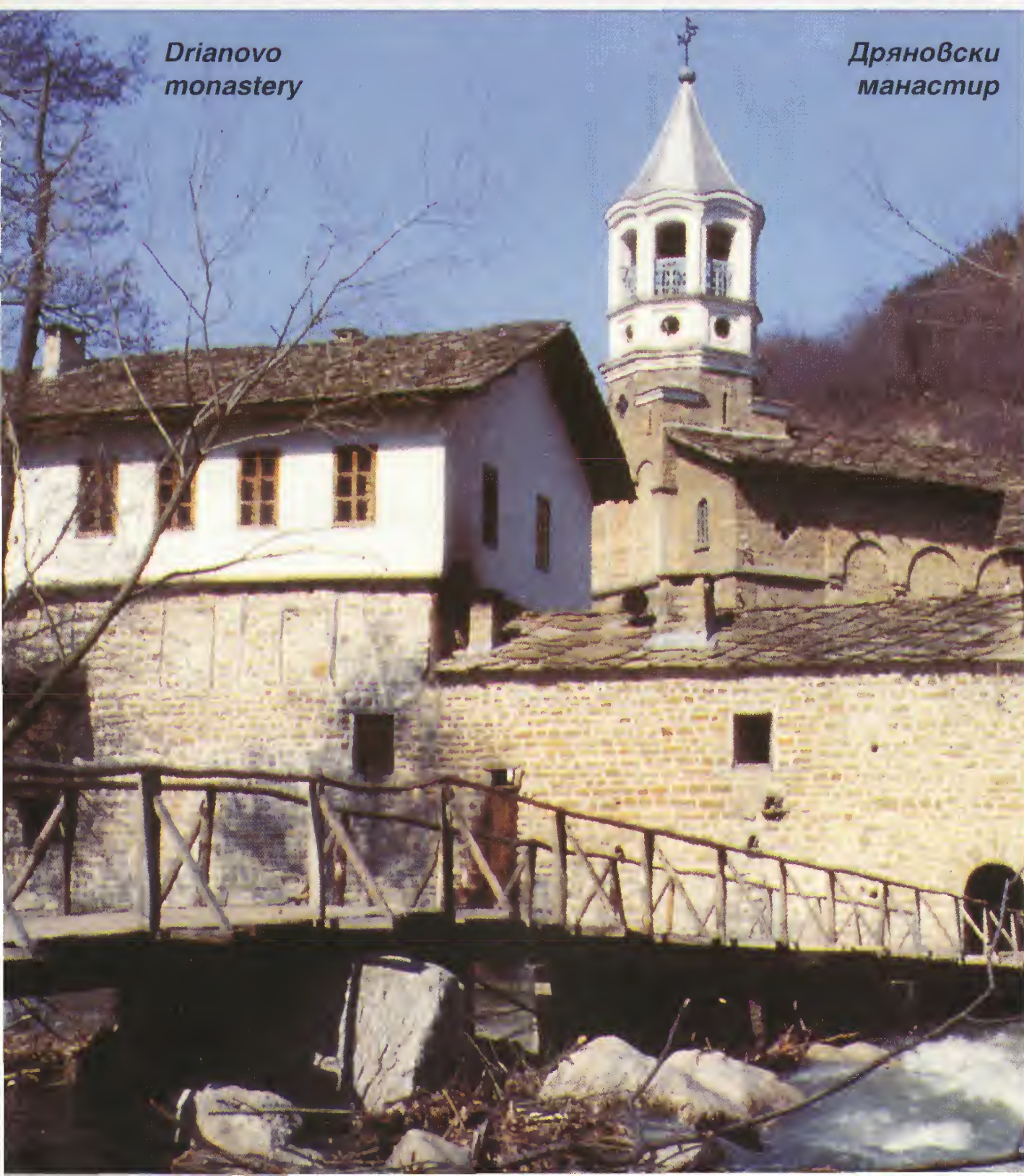
Разположение: Централна България
Площ: 2068 кв. км.
Население: 144 849
Брой общини: 4
Градове и по-големи населени места: Габрово, Дряново, Севлиево, Трявна, Боженци

Музеи:

- Габрово - Етнографски открит музей "Етър", Исторически музей, Национален музей на образованието, Къща на хумора и сатирата, Художествена галерия
- Боженци - Архитектурен исторически резерват
- Дряново - Исторически музей, Музей "Кольо Фичето", Дряновски манастир, Художествена галерия
- Трявна - Музей за дърворезба и иконопис, Калинчевата къща, Къща музей "Ангел Кънчев", Къща музей "Славейков", Училището

Манастири:

- Дряновски манастир
Дряновският манастир е основан в началото на 12 век. Сега съществуващите сгради на манастира са построени през 1876 година. Манастирът е един от центровете на Национално-освободителното движение и често е посещаван от Левски и отец Матей Преображенски. По време на Априлското въстание през 1876 година, отряда на поп Харитон води няколко битки в района на манастира. Манастирът е изгорен, но е възстановен през 1880 година. В двора на манастира има хранилище с останките на въстаниците.
- Батошевски манастир
Батошевският манастир е разположен в село Батошево. Основан е по време на царуването на цар Михаил II Асен през 13 век. Манастирът е бил напълно унищожен, но е възстановен през 1836 година. Манастирът притежава изключително ценни иконостаси.
- Соколовски манастир
- Манастир "Успение Богородично"

Селища които предлагат климатологично- и балнеолечение:
Местност "Люляците" - Габрово

во, село Боженци
Лекуват се: белодробни и сърдечно-съдови заболявания, физиотерапия

Location - North Central Bulgaria
Area - 2068 sq. km
Population - 144 849
Number of municipalities - 4
Towns and larger population centers - Gabrovo, Drianovo, Sevlievo, Triavna, Bozhentsi

Museums:

- Gabrovo - Ethnographic open-air Museum Etar, History Museum, National Museum of Education, House of Humor and Satire, Art Gallery
- Bozhentsi - Architectural-Historic Reserve
- Drianovo - History Museum, Museum Kolio Ficheto, Drianovski Monastery, Art Gallery
- Triavna - Museum of wood-carving and icon-painting, Kalincheva House, Angel Kanchev House-Museum, Slaveikovi House-Museum, The School

Monasteries:

- The Drianovo Monastery was founded in the beginning of the 12th century. The existing buildings were erected in 1845. It has

Bozhentsi

Боженци

Bozhentsi

Боженци

an iconostasis from 1876 and was one of the centers of National Revival Period; Levski and Otets Matei Preobrazhenski visited it. During the April, 1876 insurrection the Pop Hariton's detachment engaged in several battles. The Monastery was destroyed and burned, and later restored in 1880. In the courtyard, there is a memorial ossuary of the insurgents.

- Batoshevski Monastery is in the village of Batoshevo. It was founded during the reign of

Tzar Michail II Assen in the 13th century, razed to the ground, and restored in 1836. It has a fine wood-carved iconostasis.

- Sokolski Monastery
- Uspenie Bogorodichno Monastery

SPA RESORTS:

The Lyulyatsite Locality near the town of Gabrovo, the village of Bozhentsi
Treatment of pulmonary and cardiovascular diseases, physical therapy.

ДОБРИЧКА ОБЛАСТ **DOBRICH REGION**

**The Kaliakra
Fortress**

**крепостта
Калиакра**

Разположение: Североизточна
България

Площ: 4706 кв. км.

Население: 217 012

Брой общини: 7

Градове и по-големи населени места:

Добрич, Балчик, Генерал Тошево,
Шабла, Каварна, Тервел, к.к. Албена

Музеи:

- Добрич - Исторически музей "Добрич",
Къща музей "Йордан Йовков",
Етнографски комплекс "Старият
Добрич", Художествена галерия
- Балчик - Архитектурен парк-комплекс
"Двореца", Исторически музей,
Художествена галерия
- Каварна - Исторически музей,
Художествена галерия, Етнографски
Възрожденски комплекс
- Тервел - Исторически музей

Манастири:

Около село Оброчище има останки от
мюсюлманско светилище, което е
място за поклонение и на мюсюлмани
и християни.

**Селища които предлагат климатоло- и
балнеолечение:**

к.к. Албена, Балчик

Лекуват се: болести на опорно-
двигателния апарат, заболявания на
периферната нервна система,
гинекологични и някои кожни
заболявания

Location - Northeastern Bulgaria

Area - 4706 sq. km

Population - 217 012

Number of municipalities - 7

Towns and larger population centers -

Dobrich, Balchik, General Toshevo,
Shabla, Kavarna, Tervel, Albena Resort

Museums:

- Dobrich - History Museum-Dobrich,
Yordan Yovkov House-Museum, Stariat
Dobrich Ethnographic Complex /The old
Dobrich/, Art Gallery
- Balchik - The Palace Architectural Park-
Complex, History Museum, Art Gallery
- Kavarna - History Museum, Art Gallery,
Ethnographic Revival Complex
- Tervel - History Museum

Monasteries:

- Ruins of a shrine sacred to Muslims and
Christians alike near the village of
Obrochishte.

SPA RESORTS:

The Albena Resort, the town of Balchik
Treatment of diseases of the locomotory
system, the peripheral nervous system,
gynecological and some skin diseases.

Tatul

Tatul

КЪРДЖАЛИЙСКА ОБЛАСТ

KURDJALI REGION

Разположение: Южна България

Площ: 3208,7 кв. км.

Население: 164 958

Брой общини: 7

Градове и по-големи населени места:

Кърджали, Ардино, Крумовград,
Момчилград, Джебел

Музеи:

- Кърджали - Исторически музей,
Художествена галерия
- Музейни колекции в Момчилград и
Крумовград

Паметници на културата:

Скалните олтари и светилища,
предисторическите могили в Седларе,
римската вила "Армира", средновековна
крепост, манастирския комплекс "Свети
Йоан Продром"

Природни забележителности:

Вкаменената гора, Каменната сватба,
Каменните гъби, резервата "Вълчи дол".

Location - Southern Bulgaria

Area - 3208.7 sq. km

Population - 164 958

Number of municipalities - 7

Towns and larger population centers -

Kardzhali, Ardino, Krumovgrad, Momchilgrad,
Dzhebel

Museums:

- Kardzali - History Museum, Art Gallery
- Museum collections in Momchilgrad and
Krumovgrad

Tourist sites:

- Rock altars and sanctuaries, Sedlare tell,
Roman villa at Armira, Medieval fortress,
Monastic complex St. John Prodromos, natu-
ral landmarks - the Petrified Forest, the Stone
Wedding, the Stone Mushrooms, Vulchi Dol
Reserve

**Rock
formations**

**Скални
образувания**

The Rila
monastery

Рилски
манастир

КЮСТЕНДИЛСКА ОБЛАСТ **KYUSTENDIL REGION**

The Rila monastery

Рилски манастир

Разположение: Централна България

Площ: 3002,2 , кв. км.

Население: 163 388

Брой общини: 9

Градове и по-големи населени места:

Кюстендил, Дупница, Бобов Дол, Сапарева Баня, Рила

Музеи:

- Кюстендил - Исторически музей "Академик Йордан Иванов", Археологическа изложба в джамията "Ахмед Бей", Музей "Емфиеджиевата къща", Къща музей "Ильо войвода", Художествена галерия "Владимир Димитров - Майстора"
- Дупница - Исторически музей, Художествена галерия
- Рилски манастир - Музей

Манастири:

- Рилски манастир

Рилският манастир е най-големия манастирски комплекс в България. Разположен е в сърцето на Рила планина. Той е национален исторически резерват и е включен в списъка на ЮНЕСКО на природното и историческото наследство на човечеството. Манастирът е лауреат на наградата на F.I.J.E.T "Златната ябълка" и е главозамайващо красиво място за международен туризъм.

Свети Иван Рилски или някой от неговите ученици основава манастира през 10 век. Съществуващите сгради са построени през 14 век; тогава е издигната и Хрельовата кула. Построяването на манастира отнема 30 години. Манастирът многократно е подлаган на пожари и грабежи, но е напълно възстановен през 19 век. Много прочути строители живели по времето на реконструкцията са участвали във възстановяването на манастира, сред тях са майстор Павел Иванович, Алекси Рилец и майстор Миленко. Прекрасните стенописи са изработени от иконографите от Самоковската и Банската художествени школи, сред тях са Захари Зограф, Ст. Доспевски, Т. Вишанов и Молеров. Дърворезбите в манастира са типични представители стила "Врх Атос" и са ренесансово богати на орнаменти.

През вековете, Рилският манастир е бил един от най-важните културни, духовни и научни центрове и е обитаван от много от най-известните български духовници. През 15 век, манастирът се превръща в важен културен и литературен център.

Въпреки че манастира е бил ограбван многократно, библиотеката му съдържа повече от 32 000 тома, включително и 9000 типографски копия, 250 ръкописи от 11-19 век и около 100 записки.

- Манастир "Свети Стефан"
- Ресилowski манастир
- Бобошевски манастир
- Гранишки манастир

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Кюстендил, Сапарева баня

Лекуват се: дегенеративни ставни заболявания, състояния след прекарани травми на опорно-двигателния апарат, нервни, гинекологични и кожни заболявания, заболявания на гръбначния мозък

Location - West Central Bulgaria

Area - 3002.2 sq. km

Population - 163 388

Number of municipalities - 9

Towns and larger population centers - Kyustendil, Dupnitsa, Bobov Dol, Sapareva Bania, Rila

Museums:

- Kyustendil - Academician Yordan Ivanov History Museum, Archeological Exhibition at the Ahmed Bey Mosque, Emfiedzhiev's House-Museum, Ilyo Voivoda House-Museum, Vladimir Dimitrov-Maistora /The Master/ Art Gallery
- Dupnitsa - History Museum, Art Gallery
- Rila Monastery - Museum of Rila Saint Cloister

Monasteries:

- The Rila Monastery - the largest monastery complex in Bulgaria. It is situated deep in the heart of the mountains. It is a national historical reserve, is on the UNESCO world natural and cultural heritage list, is a recipient of the Golden Apple Award of F.I.J.E.T., and is a fascinating local international tourist site. St. Ivan Rilski or his disciples founded it in the 10th century. The existing buildings date from the 14th century, when the Hreljo Tower was erected /1335/. It took 30 years to build the current monastery. Plundered and burnt several times, the monastery was restored in the 19th century. Many famous builders of that time contributed to the restoration - Master Pavel Ivanovich, Alexii Rilets and Master Milenko. The rich wall paintings are the work of iconographers from the Samokov and Bansko art schools - Zahari Zograph, St. Dospevski, T. Vishanov and Molerov. The wood carvings are representative of the typical renaissance rich relief ornaments in the Mount Athos style. Throughout the centuries, the Monastery has been one of the most important cultural, scholarly and writing centers, and the home of many famous clerics. In the 15th century, it was a literary center. Although it has been repeatedly plundered, it has a book collection numbering more than 32 000 volumes, including 9000 old typographic copies, 250 manuscripts from the 11th - 19th centuries, and some 100 annotation manuscripts.
- Sveti Stefan Monastery
- Ressilovski Monastery
- Boboshevski Monastery
- Granishki Monastery

SPA RESORTS:

The town of Kjustendil, Sapareva Bania Spa Resort
Treatment of degenerative diseases of the joints, conditions after traumas of the locomotory system, nervous, gynecological and skin diseases, diseases of the spinal cord.

The Rila monastery

Рилски манастир

Rila mountain

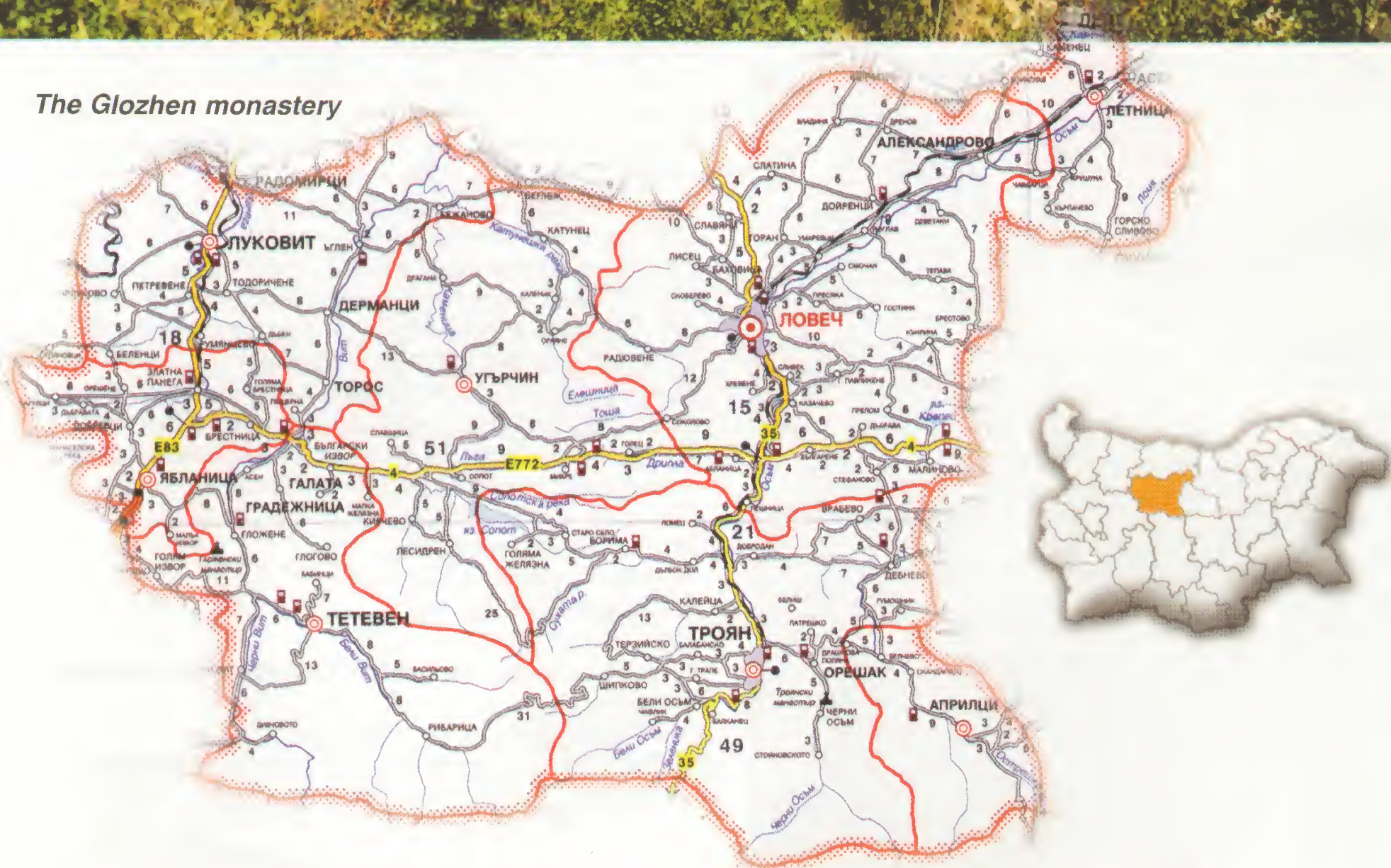
Рила

Гложенски манастир

The Glozhenski monastery

ЛОВЕШКА ОБЛАСТ LOVECH REGION

The monastery of Troyan

Троянски манастир

Разположение: Централна България

Площ: 4128,5 кв. км.

Население: 171 236

Брой общини: 8

Градове и по-големи населени места: Ловеч, Троян, Тетевен, Априлци, Летница, Ябланица

Музеи:

- Ловеч - Исторически музей, Художествена галерия, Архитектурен комплекс "Вароша"
- Къкрина - Музей "Къкринското ханче"
- Орешака - Национална изложба на художествените занаяти и приложни изкуства
- Черни Осъм - Природо-научен музей

Манастири:

- Троянски манастир

Троянския манастир е основан през 1660 година. През втората половина на 18 век той се превръща в един от главните културни и духовни центрове. Там са създадени Троянския дамаскин и Втория троянски дамаскин. По време на Национално освободителното движение манастирът става революционен център. През 1872 година Васил Левски основава в манастира революционен комитет. През 1876 година, там се сформира отряда на Христо Иванов - Големия. По време на Руско-турската война, манастирът помага на руските войски.

- Гложенски манастир

Гложенският манастир се издига живописно на скалите над село Гложене. Основан е през 1220 година, най-вероятно от руския принц Г. Глож и многократно е унищожаван и възстановяван. През 18 век манастирът става един от най-големите духовни центрове в района. Манастирът е притежавал богата колекция от книги и ръкописи, която е била унищожена от гръцките духовници, опитали се насилствено да наложат гръцкия език на българското население. Левски е посещавал манастира а Васил Друмев е бил заточен там. Съществуващата църква е построена в периода 1930-1931 година, иконите са нарисувани от Захари Зограф, Ст. Доспевски и други прочути майстори. Туристите могат да видят възстановеното скривалище на Левски и килията на Васил Друмев.

- Новоселски манастир
- Тетевенски манастир
- Сливешки манастир

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

село Рибарица, село Шипково, Троян

Лекуват се: заболявания на опорно-двигателния апарат, неврологични и др.

Location - North Central Bulgaria

Area - 4128.5 sq. km

Population - 171 236

Number of municipalities - 8

Towns and larger population centers - Lovech, Troyan, Teteven, Apriltsi, Letnitsa, Yablanitsa

Museums:

- Lovech - History Museum, Art Gallery, Varosha Architectural Complex
- Kakrina - Kakrinsko Hanche Museum
- Oreshak /Troyan Municipality/ - National Exhibition of Folk Artistic Crafts and Applied Arts
- Teteven - History Museum
- Troyan - Museum of Artistic Crafts and Applied Arts
- Cherni Osam - Natural Sciences Museum

Monasteries:

- The Troyan Monastery was founded in 1660. Since the 2nd half of the 18th Century it has been a major cultural and scholarly center. The Troyan Damascene /17th century/ and the Second Troyan Damascene were created here. During the national liberation movement, the monastery became a revolutionary center. In 1872, Vassil Levski founded a revolutionary committee; in 1876, Hr. Ivanov-Golemia's revolutionary unit was formed. During the Russo-Turkish War the Monastery helped the Russian troops.
- The Glozhene Monastery is spectacularly perched on a cliff above the village of Glozhene. It was founded in 1224, probably by the Russian prince G. Glozh, and was repeatedly destroyed and rebuilt. In the 18th century it was one of the largest scholarly centers in the region. It had a rich book collection destroyed by Greek clerics in their attempt to enforce Hellenization on the Bulgarian population. Levski visited the monastery, and V. Drumev was exiled here. The existing church dates from 1930-31; Z.

*The monastery of Troyan**Троянски манастир**Troyan**Троян*

Troyan

Троян

Zograph, St. Dospevski and others paint the icons. Tourists can see the restored hiding place of Levski and V. Drumev's cell.

- Novoselski Monastery
- Tetevenski Monastery
- Sliveshki Monastery

SPA RESORTS:

The village of Ribaritsa, the village of Shipkovo, the town of Troyan
Treatment of diseases of the locomotory system, neurological diseases etc.

The monastery of Troyan

Троянски манастир

Skandala

Скандала

крепостта Монтана

The Montana Fortress

ОБЛАСТ МОНТАНА MONTANA REGION

Berkovitsa

Берковица

Разположение: Северозападна България

Площ: 3628,7 кв. км.

Население: 183 353

Брой общини: 11

Градове и по-големи населени места: Монтана, Лом, Берковица, Вършец, Чипровци

Музеи:

- Монтана - Исторически музей, Художествена галерия "Кирил Петров"
- Берковица - Етнографски музей, Къща музей "Иван Вазов", Художествена галерия
- Лом - Исторически музей
- Вършец - Исторически музей
- Чипровци - Исторически музей

Манастири:

- Манастир Чипровци

Манастирът в Чипровци съществува от 10 век и е бил напълно унищожаван и възстановяван шест пъти. През 1688 година, по време на потушаването на Чипровското въстание е унищожена богатата библиотека на манастира. Монасите на манастира активно участват във въстанията през 1836, 1837, 1867-68 и 1876 година. По време на Априлското въстание (1876 година) в манастира се води битка.

- Лопушански манастир

Лопушанският манастир е построен през 1850 година върху основите на неизвестен манастир. Параклиса на манастира е построен през 1853 година и се отличава с готически архитектурни елементи. Иконите на иконостасите са нарисувани от Станислав и Никола Доспевски. Трите гравирани дървени иконостаса са добре запазени.

- Манастир в Клисуре

Манастирът в Клисуре е основан около 1240 година. Възстановен е през 1742 година, след

това е бил изгорен до основи и възстановен отново. През 1862 година, на празника на братята учители Свети Кирил и Свети Методий там са избити 120 поклонници от турските поробители а монасите са изгорени живи в останките на манастира. Иконостасите на манастира са направени в стила на Самоковската дърворезбарска школа а иконите са дело на Никола Образописов.

- Градешнишки манастир

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Вършец

Лекуват се: неврози, сърдечно-съдови заболявания - хипертония, сърдечна недостатъчност; ендокринно-обменни заболявания.

Location - Northwestern Bulgaria

Area - 3628.7 sq. km

Population - 183 353

Number of municipalities - 11

Towns and larger population centers - Montana, Lom, Berkovitsa, Vurshets, Chiprovtsi

Museums:

- Montana - History Museum, Kiril Petrov Art Gallery
- Berkovitsa - Ethnographic Museum, Ivan Vazov House Museum, Art Gallery
- Lom - History Museum
- Vurshets - History Museum
- Chiprovtsi - History Museum

Monasteries:

- The Chipovtsi Monastery dates from the 10th century and was razed and restored 6 times. During the Chiprovtsi insurrection in 1688, the rich book collection of the monastery was destroyed. The monks actively participated in the uprising in 1836, 1837 and 1867-68; in 1876 a battle was fought in the monastery.
- The Lopushanski Monastery was built on the foundations of an unknown monastery in 1850; the church dates from 1853 and has 17th century Gothic church architectural elements. Stanislav and Nikola Dospevski paint the icons on the iconostasis. Three woodcarved iconostases are preserved.
- The Klisura Monastery was founded around 1240, restored in 1742 and burned and rebuilt. In 1862 on the feast day of St. St. Cyril and Methodius day the Turks massacred some 120 worshipers and the monks were burned in the remains of the monastery. The iconostasis is made in the Samokov woodcarving tradition, and Nikola Obrzopisov paints the icons.
- Gradeshnishi Monastery

SPA RESORTS:

The town of Varshetz

Treatment of neuroses, cardiovascular diseases, hypertension, cardiac insufficiency, endocrine and metabolic diseases.

The Tsepina Fortress
near Dorkovo (Second
Bulgarian Kingdom)

крепостта Цепина
до с. Дорково (Второ
българско царство)

ПАЗАРДЖИШКА ОБЛАСТ **PAZARDJIK REGION**

Разположение: Централна България

Площ: 4455,3 кв. км.

Население: 313 059

Брой общини: 11

Градове и по-голями населени места: Пазарджик, Велинград, Брацигово, Батак, Белово, Панагюрище, Пещера, Ракитово, Септември, Стрелча

Музеи:

- Пазарджик - Исторически музей, Къща музей "Станислав Доспевски", Етнографска изложба, Художествена галерия "Станислав Доспевски", Къща музей "Константин Величков"
- Батак - Исторически музей
- Брацигово - Исторически музей
- Велинград - Исторически музей
- Панагюрище - Исторически музей, Къща музей "Райна Княгиня"
- Славовица - Къща музей "Александър Стамболийски"
- Септември - Археологически музей

Манастири:

- Баткунски манастир
- Калугеровски манастир

Селища които предлагат климатоло- и балнеолечение:

Велинград, Батак, Стрелча

Лекуват се: заболявания на опорно-двигателния апарат, периферната нервна система, дихателната система, гинекологични заболявания, стерилитет.

Location - South Central Bulgaria

Area - 4455.3 sq. km

Population - 313 059

Number of municipalities - 11

Towns and larger population centers -

Pazardzhik, Velingrad, Bratsigovo, Batak, Belovo, Panagyurishte, Peshtera, Rakitovo, Septemvri, Strelcha

Museums:

- Pazardzhik - History Museum, Stanislav Dospevski House-Museum, Ethnographical Exhibition, Stanislav Dospevski Art Gallery, Konstantin Velichkov House Museum
- Batak - History Museum
- Bratsigovo - History Museum
- Velingrad - History Museum
- Panagyurishte - History Museum, Raina Kniaginia House-Museum
- Slavovitsa - Alexander Stamboliiski House-Museum
- Septemvri - Archeological Museum

Monasteries:

- Batkunski Monastery
- Kalugеровски Monastery

SPA RESORTS:

The towns of Velingrad, Batak, Strelcha

Treatment of the locomotory system, the peripheral nervous system, the respiratory system, gynecological diseases, sterility.

Bachkovo

Бачково

The Pernik
Fortress

Пернишката крепост

ПЕРНИШКА ОБЛАСТ PERNIK REGION

The Zemen monastery

Земенски манастир

Разположение: Централна България
Площ: 2390.5 кв. км.
Население: 150 318
Брой общини: 6
Градове и по-големи населени места: Перник, Радомир, Брезник, Трън, Земен, Ба-

тановци

Музеи:

- Перник - Исторически музей, Музей на минното дело, Художествена галерия
- Радомир - Музей "Войнишко въстание" Музей "Икони от българското възраждане", Етнографски музей "Стобовата къща"

Манастири:

- Земенски манастир
- Земенският манастир е част от националния музей "Боянската църква". В близост до манастира са останките от Земенградската крепост, а в двора на манастира има голям некропол от 13-14 век.
- Манастир "Света Петка"
 - Дивотински манастир
 - Кладнишки манастир
 - Гигински манастир

Location - West Central Bulgaria

Area - 2390.5 sq. km

Population - 150 318

Number of municipalities - 6

Towns and larger population centers - Pernik, Radomir, Breznik, Trun, Zemen, Batanovtsi

Museums:

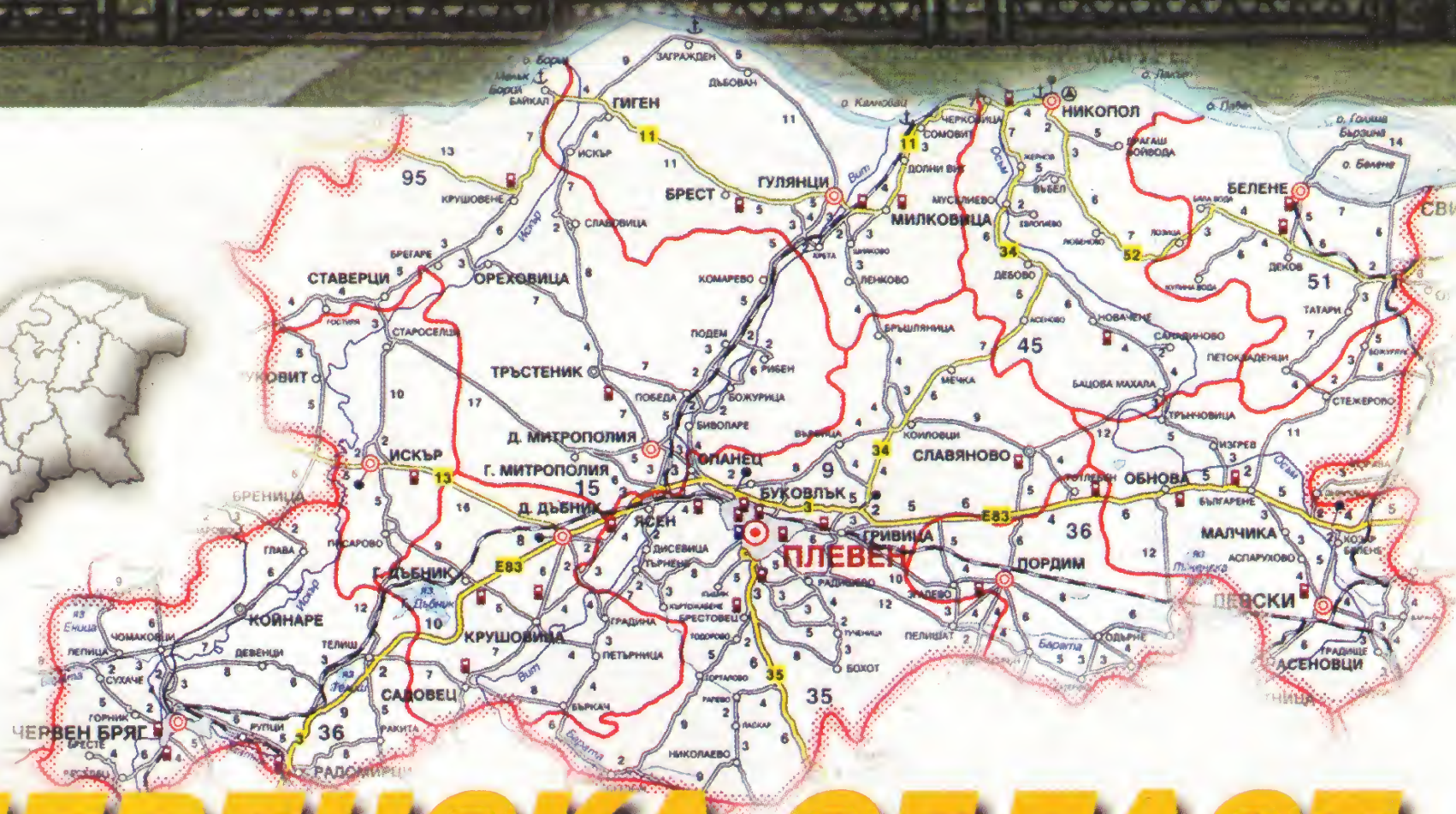
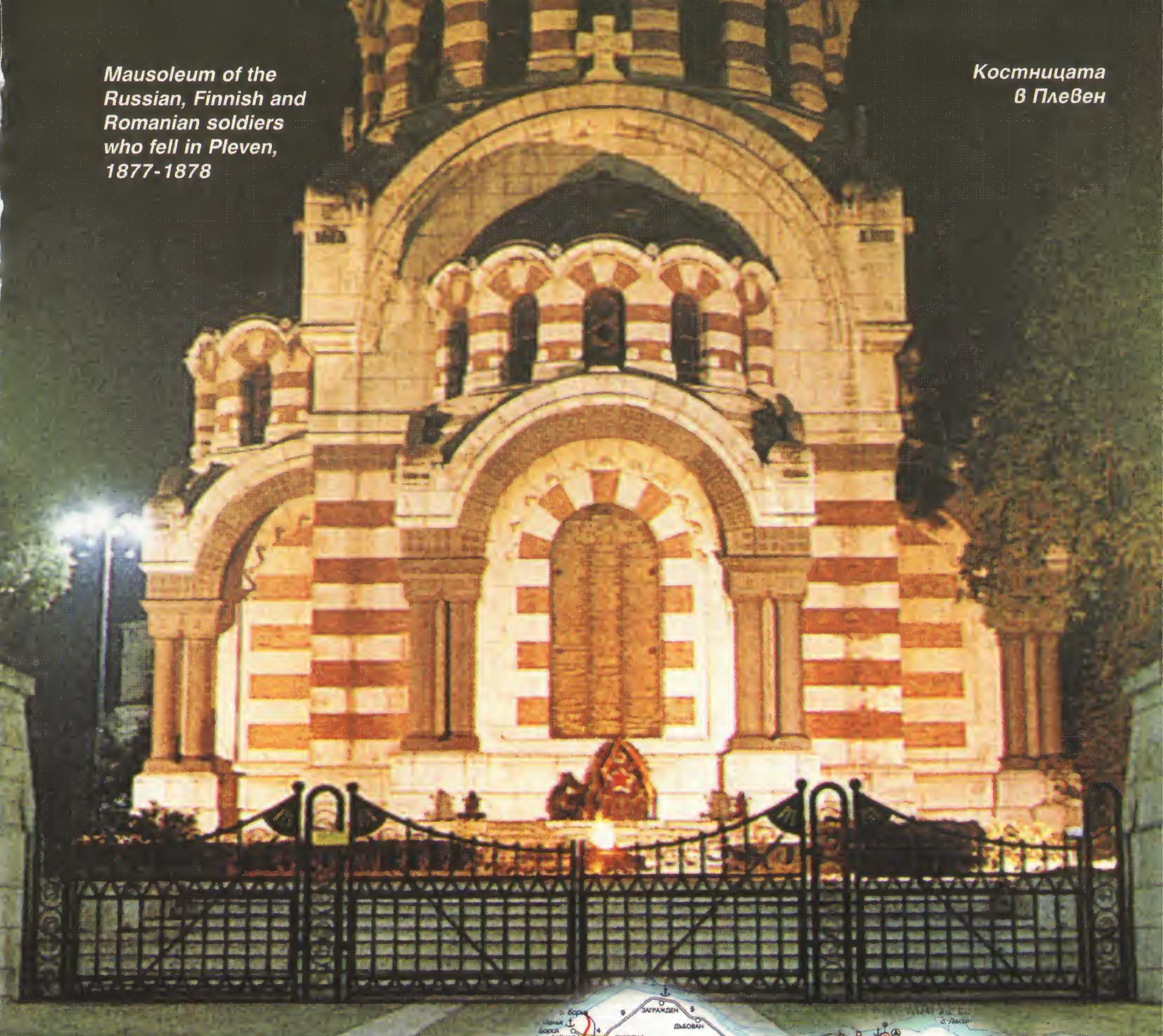
- Pernik - History Museum, Mining Museum, Art Gallery
- Radomir - Soldiers Uprising Museum, Icons from the Bulgarian Revival Museum, Stoio's House Ethnographical Museum

Monasteries:

- The Zemenski Monastery is a branch of the Boyana Church National Museum. Close to the Monastery are remains of the Zemengrad fortress and a 13th - 14th century burial ground.
- Sveta Petka Monastery
- Divotinski Monastery
- Kladnishki Monastery
- Giginski Monastery

Mausoleum of the
Russian, Finnish and
Romanian soldiers
who fell in Plevna,
1877-1878

Костницата
в Плевен

ПЛЕВЕНСКА ОБЛАСТ

PLEVEN REGION

Разположение: Централна България

Площ: 4341.9 кв. км.

Население: 313 630

Брой общини: 10

Градове и по-голями населени места:

Плевен, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Никопол, Левски, Червен бряг, Славяново, Тръстеник

Музеи:

- Плевен - Исторически музей, Военен исторически музей, Мавзолей на руските и румънските войници загинали край Плевен през войната в 1877, Музей "Освобождението на Плевен - 1877", Панорама "Плевенска епопея", Художествена галерия, Художествена галерия колекция - Дарение от Светлин Русев
- Горни Дъбник - Парк - музей "Генерал Лавров"
- Гривица - Румънски мавзолей, Музей, място за отдих и парк на приятелството.
- Левски - Художествена галерия
- Пордим - Музей на румънските войници

Location - North Central Bulgaria

Area - 4341.9 sq. km

Population - 313 630

Number of municipalities - 10

Towns and larger population centers -

Pleven, Dolna Mitropolia, Dolni Dubnik, Nikopol, Levski, Cherven Briag, Slaviano, Trustenik

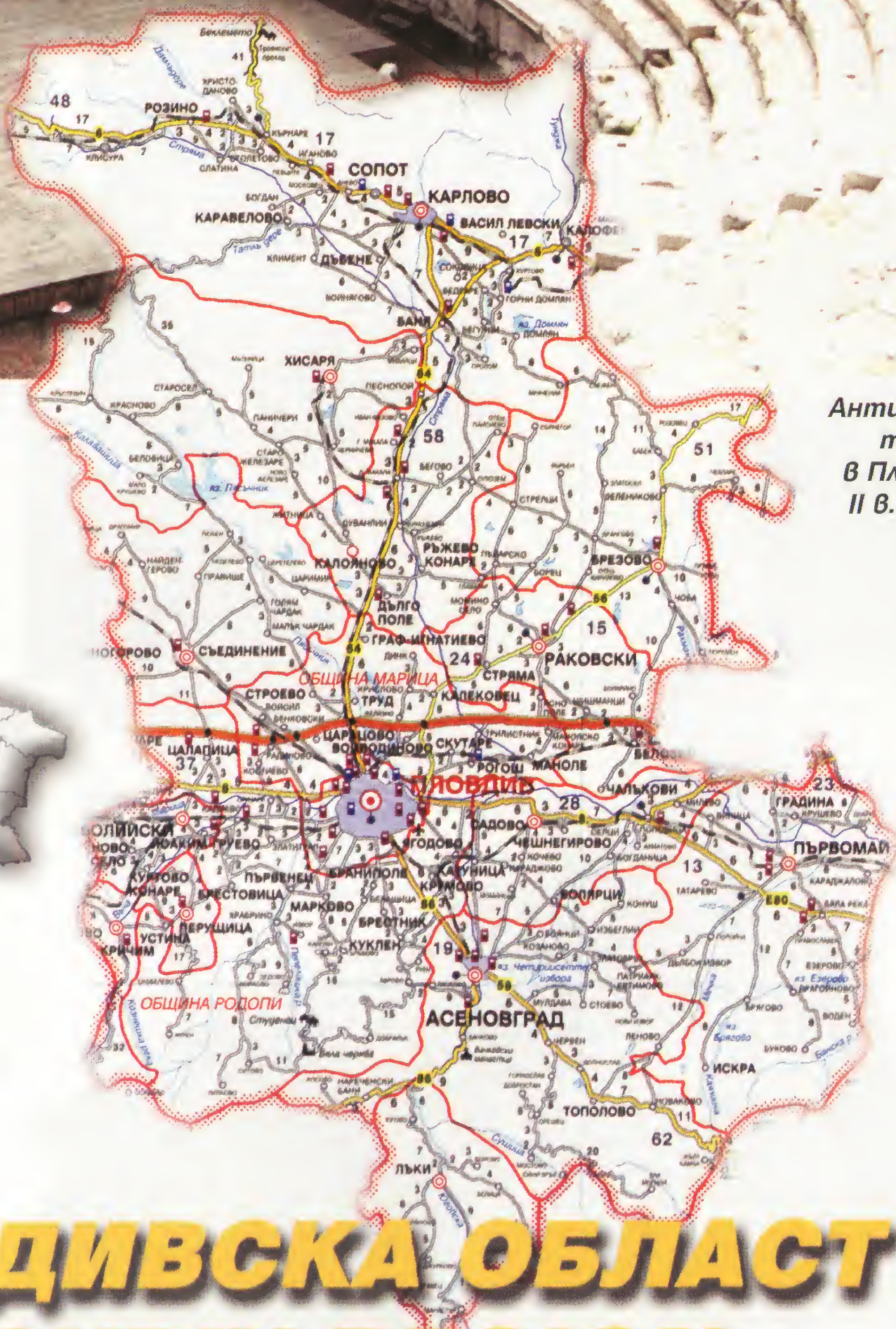
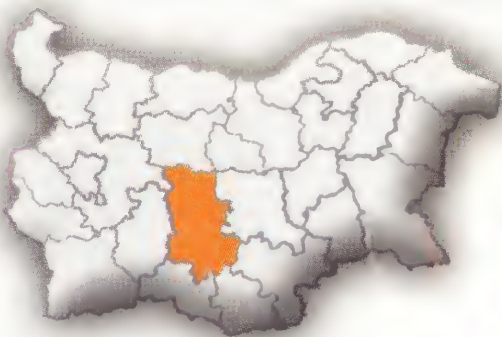
Museums:

- Pleven - History Museum, Military Historical Museum, Mausoleum of the Russian, Finnish and Romanian Soldiers fallen near Plevn during the war in 1877, The Liberation of Plevn-1877 Museum, Skobelev Park, Stoyan and Vladimir Zaimovs House-Museum, the Panorama of the epic battle at Plevn, Art Gallery, Art Gallery Collection - Donation of Svetlin Roussev
- Gorni Dubnik - General Lavrov Park-Museum
- Grivitsa - Romanian Mausoleum, Museum Recess and Park of Friendship
- Levski - Art Gallery
- Pordim - Romanian Soldier Museum

The Ancient
theatre in
Plovdiv,
2nd c. AD

Античният
театър
в Пловдив,
II в. сл. Хр.

ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ PLOVDIV REGION

The old Plovdiv

Старинен Пловдив

The old Plovdiv

Старинен Пловдив

Разположение - Южна България

Площ - 5962.2 кв. км

Население - 721 905

Брой общини - 16

Градове и по-големи населени места - Пловдив, Асеновград, Калофер, Карлово, Сопот, Брезово, Първомай, Раковски, Перушица, Хисаря, Стамболийски, Клисуре, Садово, Съединение

Музеи:

Пловдив - Археологически музей, Исторически музей, Музей на българското Възраждане и национална борба за освобождение, Етнографски музей, Къща-музей "Христо Г. Данов", Природо-научен музей, Държавна художествена галерия

- Асеновград - Исторически музей, Палеонтологически музей, Художествена галерия

- Карлово - Исторически музей, Къща-музей "Васил Левски", Художествена галерия

- Калофер - Къща-музей "Христо Ботев"

- Клисуре - Исторически музей

- Крумово - Музей на авиацията

- Перушица - Исторически музей

- Сопот - Къща-музей "Иван Вазов"

- Хисаря - Археологически музей

Манастири:

- Бачковски манастир

Бачковският манастир е вторият по значимост манастирски комплекс в България след Рилския манастир. Манастирът е разположен в сърцето на Родопите, в околностите на село Бачково. Основан е през 1083 година от Грегориан Грегориос Бакуриани. В края на 11 век в манастира възниква Бачковското училище и духовен център. Безценните икони и стенописи за запазени в музея.

- Горноводенски манастир

- Мулдавски манастир

- Белочерковски манастир

- Сопотски манастир
- Калоферски манастир

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:
Село Баня, Нареченски бани, Хисаря

Лекуват се:

Нареченски бани - захарен диабет, артериална хипертония, функционални нарушения на централната нервна система.

Хисаря и село Баня - заболявания на бъбреците и отделителната система, жлъчката, храносмилателната система - язвена болест, хроничен гастрит, колит и др.

Location - Southern Bulgaria

Area - 5962.2 sq. km

Population - 721 905

Number of municipalities - 16

Towns and larger population centers - Plovdiv, Asenovgrad, Kalofer, Karlovo, Sopot, Brezovo, Pervomai, Rakovski, Perushtitsa, Hissar, Stamboliiski, Klissura, Sadovo, Saedinenie

Museums:

- Plovdiv - Archeological Museum, History Museum, Museum of the Bulgarian Revival and the National Liberation Struggles, Ethnographic Museum, Christo G. Danov House-Museum, Natural Sciences Museum, State Art Gallery,
- Asenovgrad - History Museum, Paleontological Museum, Art Gallery
- Karlovo - History Museum, Vassil Levski House-Museum, Art Gallery
- Kalofer - Christo Botev House-Museum
- Klissura - Historical Museum
- Krumovo - Museum of Aviation
- Perushtitsa - History Museum
- Sopot - Ivan Vazov House-Museum
- Hissar - Archeological Museum

Monasteries:

- The Bachkovo Monastery - the second most important monastery after the Rila Monastery - was built near the village of Bachkovo, in the heart of the Rhodopes. It was

The old Plovdiv

Старинен Пловдив

founded in 1083 by the Georgian Gregorios Bakuriani. At the end of the 11th century, the Bachkovo School of learning emerged in the monastery. Valuable icons and church plate are preserved in the museum.

- Gornovodenski Monastery
- Muldavski Monastery
- Belocherkovski Monastery
- Sopotski Monastery
- Kaloferski Monastery

SPA RESORTS:

The village of Bania, the Naretchen Baths, the Hissarya Spa Resort

Treatment of Diabetes mellitus, essential hypertension, functional disorders of the central nervous system.

Hissarya and the village of Bania

Treatment of kidney and secretory diseases, biliary, gastrointestinal diseases - ulcer, chronic gastritis, colitis etc.

Bachkovo monastery

Бачковски манастир

The Hissaria Fortress

крепост Хисаря

The Red Church near Perushtitsa, 6th c.

Червената църква, Перушица, VI в.

Assen Fortress, 13th c.

Асеновата крепост, XIII в.

Thracian Tomb, town
of Sveshtari, 3th c. BC

Тракийска гробница,
Свещари, III в. пр.Хр.

РАЗГРАДСКА ОБЛАСТ **RAZGRAD REGION**

Разположение - Североизточна България
Площ - 2637.6 кв.км
Население - 153156
Брой общини - 6
Градове и по-големи населени места -
Разград, Исперих, Кубрат, Завет, Цар Калоян

Музеи:

- Разград - Исторически музей, Художествена галерия
- Исперих - Исторически музей, Етнографска къща

Туристически забележителности:

- Тракийска гробница в близост до с. Свещари - монумент от световно значение
- Култов център "Демир Баба Теке"
- Вятърната мелница в с. Беленци

Location - Northeastern Bulgaria
Area - 2637.6 sq. km
Population - 153 156
Number of municipalities - 6
Towns and larger population centers -
Razgrad, Isperih, Kubrat, Zavet, Tsar Kaloyan

Museums:

- Razgrad - History Museum, Art Gallery
- Isperih - History Museum, Ethnographic House

Tourist sites:

- A Thracian king's tomb near the village of Sveshtari - a monument of world significance
- Cult Centre Demir Baba Teke
- A windmill in the village of Belentsi

*Abritus near Razgrad,
Ancient Roman town,
1st-6th c.*

*Античен римски град
Абритус край Разград,
I-VI в.*

The Byala bridge, built
by Kolyu Ficheto in
1865

Беленски мост на
Янтра, от майстор
Кольо Фичето, 1865 г.

РУСЕНСКА ОБЛАСТ

RUSE REGION

Разположение - Североизточна България
Площ - 2791.2 кв.км
Население - 267618
Брой общини - 8
Градове и по-големи населени места - Русе, Две могили, Борово, Бяла, Ветово

Музеи:

- Русе - Исторически музей, Пантеон на националното Възраждане, Къща-музей "Захари Стоянов", Русенска художествена галерия, Национален музей за транспорта и комуникациите
- Бяла - Военно-исторически музей
- Иваново - Скалните църкви в близост до с. Иваново

Манастири:

- Скалните църкви

През 1979 година Скалните църкви са включени в списъка на ЮНЕСКО на природното и историческото наследство на човечеството. Те представляват комплекс от средновековни църкви, параклиси и монашески килии изсечени в каменното дефиле на река Русенски лом. На това място е съществувал духовен и книжовен център свързан с Велико Търново. Монументите се намират на около 4 километра от село Иваново.

- Бесарбовски манастир
- Копривецки манастир

Location - Northeastern Bulgaria
Area - 2791.2 sq. km
Population - 267 618
Number of municipalities - 8
Towns and larger population centers - Ruse, Dve Mogili, Borovo, Byala, Vetovo

Museums:

- Ruse - History Museum, Urban Life Style Museum, Pantheon of the National Revival, Zakhari Stoyanov House Museum, Ruse Art Gallery, National Transportation and Communications Museum
- Byala - Military Historical Museum
- Ivanovo - Rock Churches near Ivanovo village

Monasteries:

- The Rock Churches have been included in the world cultural heritage list in 1979. They represent a complex of medieval churches, chapels and monks cells hewn into the craggy gorge of the Rusenski Lom river. On the same spot there used to be a literary center connected with Veliko Tarnovo. The monuments are about 4 km away from the village of Ivanovo.
- Besarbovski Rock Monastery
- Koprivetski Monastery

*Cherven,
a Medieval town
and fortress*

*Червен,
средновековен
град-крепост*

*Rocks monasteries
near Ivanovo*

*Скални манастири
при с. Иваново*

Roman
Tomb in
Silistra

Римска
гробница
в Силистра

СИЛИСТРЕНСКА ОБЛАСТ SILISTRA REGION

Разположение - Североизточна България
Площ - 2841.9 кв.км
Население - 142 815
Брой общини - 7
Градове и по-големи населени места - Силистра, Алфатар, Дулово, Тутракан

Музеи:

- Силистра - Исторически музей, Художествена галерия
- Алфатар - Исторически музей
- Сребърна - Национален резерват с музей
- Тутракан - Исторически музей, Музей "Дунавски риболов и корабостроене"

Манастири:

- Манастир Възнесение Господне
- Айдемирски манастир
- Сияновски манастир

Location - Northeastern Bulgaria
Area - 2841.9 sq. km
Population - 142 815
Number of municipalities - 7
Towns and larger population centers - Silistra, Alfatar, Dulovo, Tutrakan

Museums:

- Silistra - History Museum, Art Gallery
- Alfatar - History Museum
- Srebarna - National Reserve with Museum
- Tutrakan - History Museum, Danubian Fishing and Boat Construction Museum

Monasteries:

- Monastery of the Assumption
- Aidemirski Monastery
- Sianovski Monastery

*The Roman town
of Durostorum, 1st century*

*Римски град
Дуросторум, I в.*

Zheravna

Жеравна

СЛИВЕНСКА ОБЛАСТ

SLIVEN REGION

Zheravna

Жеравна

Разположение - Централна България

Площ - 3544.9 кв.км

Население - 220 273

Брой общини - 4

Градове и по-големи населени места -

Сливен, Нова Загора, Котел, Твърдица, Жеравна

Музеи:

- Сливен - Исторически музей, Къща-музей "Хаджи Димитър", Музей на текстилната промишленост, Художествена галерия "Димитър Добровиц"
- Жеравна - Къща-музей "Йордан Йовков", Къща-музей "Чорбаджи Руси", Къща-музей "Сава Филаретов", Художествена галерия
- Котел - Музей на националното Възраждане, Природо-научен музей, изложба "Старите фабрики на Котел"
- Медвен - Къща-музей "Захари Стоянов"
- Нова Загора - Исторически музей

Манастири:

- Църковен възрожденски комплекс в Жеравна
- Манастир Света Петка

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Сливенски минерални бани

Лекуват се: стомашно-чревни, жлъчни, чернодробни и бъбречно-урологични заболявания.

Location - East Central Bulgaria

Area - 3544.9 sq. km

Population - 220 273

Number of municipalities - 4

Towns and larger population centers -

Sliven, Nova Zagora, Kotel, Tvarditsa, Zheravna

Museums:

- Sliven - History Museum, Hadzhi Dimitar House-Museum, Textile Industry Museum, Dimitar Dobrovich Art Gallery
- Zheravna - Yordan Yovkov House-Museum, Russi Chorbadzhi House-Museum, "Sava Filaretov" House-Museum, Art Gallery
- Kotel - Museum of the National Revival, Natural Sciences Museum, Old Fabrics from Kotel Exhibition
- Medven - Zakhari Stoyanov House-Museum
- Nova Zagora - History Museum

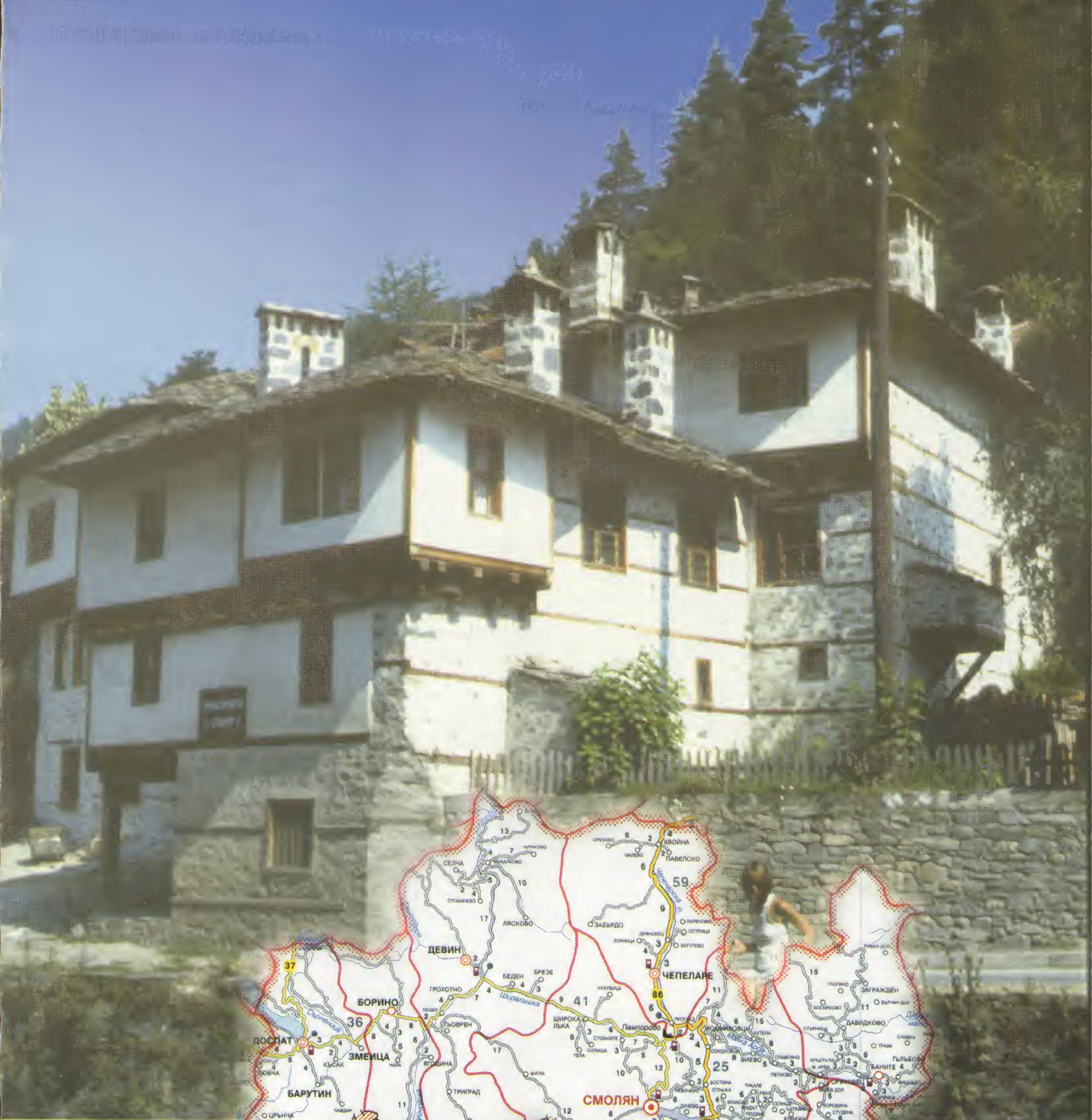
Monasteries:

- National Revival Church Complex in Zheravna
- Sveta Petka Monastery

SPA RESORTS:

The Sliven Baths

Treatment of gastrointestinal, biliary, liver, kidney and secretory diseases.

Smolyan

Смолян

СМОЛЯНСКА ОБЛАСТ

SMOLYAN REGION

The
Wonder
Bridges

Чудните
мостове

Разположение - Южна България

Площ - 3193.9 кв.км

Население - 140 664

Брой общини - 10

Градове и по-големи населени места

- Смолян, Доспат, Девин, Мадан, Златоград, Неделино, Рудозем, Чепеларе, Курортен комплекс Пампорово

Музеи:

- Смолян - Исторически музей, Художествена галерия, Планетариум
- Мадан - Музей на рудите и минното дело
- Чепеларе - Музей по спелеология

Туристически забележителности:

- Агушеви конаци - архитектурен и етнографски комплекс в с. Могилица
- Природни забележителности от национално значение: Чудните мостове (Еркюприя), Ягодинската пещера, Триградско ждрело с пещерата "Дяволското гърло", Пещерата "Ухловица"

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Девин

Лекуват се: болести на опорно-двигателния апарат, сърдечно-съдови, неврологични, кожни заболявания, хипертония и др.

Location - Southern Bulgaria

Area - 3193.9 sq. km

Population - 140 664

Number of municipalities - 10

Towns and larger population centers -

Smolyan, Dospat, Devin, Madan, Zlatograd, Nedelino, Rudozem, Chepelare, Pamporovo Resort

Museums:

- Smolyan - History Museum, Art Gallery, Planetarium
- Madan - Museum of Ore-Dressing and Mining Industry
- Chepelare - Museum of Speleology and Bulgarian Karst

Tourist sites:

- Agushev's Konak - an architectural and ethnographic complex with an exhibition "Weaving in the Central Rhodope Mountain" in the village of Mogilitsa
- Natural spots of national importance: Erkyopriya /Chudnite mostove/, Yagodinska cave, Trigradsko Zhdrelo /gorge/ with Dyavolskoto gurlo cave, Uhlovitsa cave.

SPA RESORTS:

Devin

Treatment of diseases of the locomotory system, cardiovascular, neurological, skin diseases, hypertension etc.

Pamporovo

Пампорово

Zornitsa, Rhodopes

с. Зорница, Родопите

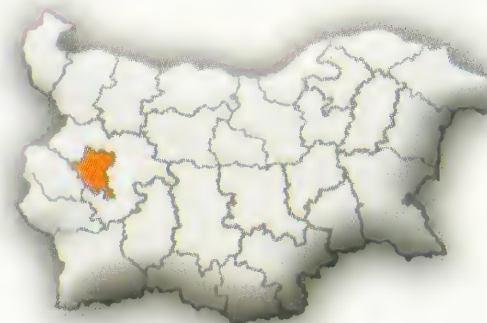
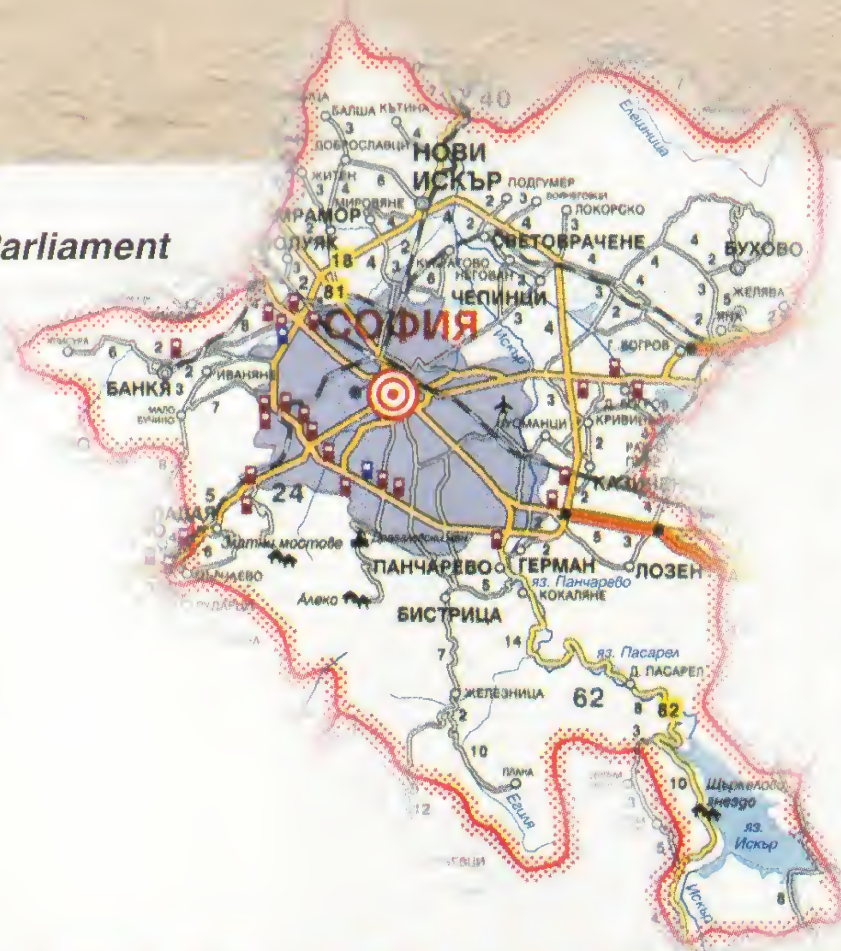
Zornitsa, Rhodopes

с. Зорница, Родопите

*Sofia,
the House of Parliament*

*София,
Народното събрание*

СОФИЯ-ГРАД SOFIA CITY

Boyana church, 13th c.

Боянската църква, XIII в.

Разположение - Западна България
Площ - 1194.3 кв.км
Население - 1 173 811
Брой общини - 4
Градове и по-големи населени места - София, Нови Искър, Банкя, Панчарево

Музеи:

София - Национален исторически музей, Национален археологически музей, Боянската църква, Национална галерия по приложни изкуства, Национална галерия за чуждестранно изкуство, Национален етнографски музей, Национален природо-научен музей, Софийски исторически музей, Общинска художествена галерия, Национален музей на спорта, Музей на театъра, Национална художествена галерия, Катедрален храм "Свети Александър Невски", Музей на съобщенията

Манастири:

- Драгалевски, Владайски, Княжевски, Подгумерски, Сеславски, Чепински, Челопеченски, Лозенски, Горнобански, Долнобогровски, Кокалянски, Лозненски, Долнопасарелски, Люлински, Илянски, Урвишки

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Банкя

Лекуват се: сърдечно-съдови заболявания, функционални заболявания на нервната система, заболявания на обмяната на веществата.

Location - Western Bulgaria

Area - 1194.3 sq. km

Population - 1 173 811

Number of municipalities - 4

Towns and larger population centers - Sofia, Novi Iskar, Bankya, Pancharevo

Museums:

- Sofia - National Museum of History, National Archeological Museum, Boyana Church National Museum, National Gallery for Decorative Arts, National Gallery for Foreign Art, National Ethnographic Museum, National Natural Sciences Museum, Sofia History Museum, Sofia Municipal Gallery of Art, National Museum of Sports, Museum of the Theater, Ford and Bulgaria Museum, National Art Gallery, Alexander Nevski Museum-Crypt, National Church Historic-Archeological Museum, Museum of Communications

Monasteries:

- Dragalevski, Vladaiski, Kniazhevski, Podgumerski, Seslavski, Chepinski, Chelopechenski, Lozenski, Gornobogrovski, Dolnobogrovski, Kokalianski, Loznenski, Dolnopassarelski, Lyulinski, Ilianski, Urvishki

SPA RESORTS:

The town of Bankya Treatment of cardiovascular, functional diseases of the nervous system, metabolic diseases.

The St. Alexander Nevski Cathedral

Св. Александър Невски

Vitosha mountain

Bumowa

Koprivshtitsa

Копривщица

СОФИЙСКА ОБЛАСТ
SOFIA REGION

Разположение - Западна България

Площ - 7165.5 кв.км

Население - 273 882

Брой общини - 21

Градове и по-големи населени места - Ботевград, Елин Пелин, Етрополе, Ихтиман, Самоков, Костенец, Своге, Пирдоп, Златица, Копривщица, Сливница, Курортен комплекс Боровец

Музеи:

- Ботевград - Исторически музей
- Етрополе - Исторически музей
- Ихтиман - Исторически музей
- Копривщица - Музей "Ослековата къща"
- Правец - Исторически музей
- Самоков - Исторически музей, Художествена галерия

Манастири:

-Етрополски манастир

Етрополският манастир "Варовитец" се намира в близост до Етрополе. Той е основан през 12 век и е един от най-важните духовни центрове в северна България по време на турското робство през 16-17 век. В манастира възниква Етрополската книжовна школа. Манастирът е укривал Васил Левски и други революционери.

- Куриловски, Врачешки, Елешнишки, Долнобански, Алински, Вакарелски, Долнобешовишки, Ботевградски, Правешки, Искрецки, Златишки, Горновасилишки

Селища които предлагат климато- и балеолечение:

с. Костенец

Лекуват се: заболявания на опорно-двигателния апарат, нервни и гинекологични заболявания.

Location - Western Bulgaria

Area - 7165.5 sq. km

Population - 273 882

Number of municipalities - 21

Towns and larger population centers -

Botevgrad, Elin Pelin, Etropole, Ihtiman, Samokov, Kostenets, Svoge, Pirdop, Zlatitsa, Koprivshtitsa, Slivnitsa, Borovets Resort

Museums:

- Botevgrad - History Museum
- Etropole - History Museum
- Ihtiman - History Museum
- Koprivshtitsa - Oslekov's House
- Pravets - History Museum
- Samokov - History Museum, Art Gallery

Monasteries:

- The Varovitets Monastery, near Etropole was founded in the 12th century and was the most important center of learning in the northern Bulgarian lands during the Turkish rule in the 16th - 17th century. The Etropole Scriptorium emerged in the monastery. The monastery was a place where the Levski and other revolutionaries hid.
- Kurilovski, Vracheshki, Eleshnishki, Dolnobanski, Alinski, Vakarelski, Dolnobeshovichki, Botevgradski, Praveshki, Iskretski, Zlatishki, Strupetski, Gornovassilishki.

SPA RESORTS:

The village of Kostenetz

Treatment of diseases of the locomotory system, neurological and gynecological diseases.

Казанлъшката гробница

The Tomb of Kazanluk

СТАРОЗАГОРСКА ОБЛАСТ STARA ZAGORA REGION

The Cathedral of Shipka *Храм-Паметник, с. Шипка*

*The monu-
ment on
mount
Shipka*

*Връх
Шипка*

Разположение - Южна България

Площ - 5152 кв.км.

Население - 372 849

Брой общини - 11

Градове и по-големи населени места -

Стара Загора, Казанлък, Павел Баня, Мъглиж, Раднево, Чирпан, Шипка

Музеи:

- Стара Загора - Исторически музей, Художествена галерия
- Казанлък - Исторически музей "Искра", Павилион на физиците, Музей на розата, Тракийската гробница, Художествена галерия
- Раднево - Археологически музей, Художествена галерия
- Чирпан - Исторически музей, Къща-музей "Пейо Яворов", Художествена галерия
- Шипка - Национален парк-музей "Шипка-Бузлуджа"

Манастири:

- Мъглижки Манастир
- Казанлъшки манастир
- Чирпански манастир

Селища които предлагат климато- и балнеолечение:

Павел баня, Старозагорски минерални бани,

Лекуват се: възпалителни ставни заболявания, нервни и гинекологични заболявания, заболявания на гръбначния мозък, състояния след прекарани травматични увреждания на опорно-двигателния апарат.

Location - Southern Bulgaria

Area - 5152 sq. km

Population - 372 849

Number of municipalities - 11

Towns and larger population centers - Stara Zagora, Kazanluk, Pavel Banya, Muglitzh, Radnevo, Chirpan, Shipka

Museums:

- Stara Zagora - History Museum, Art Gallery
- Kazanluk - Iskra History Museum, Pavillion of Physics, Museum of the Rose, The Thracian Tomb, Art Gallery
- Radnevo - Archeological Museum, Art Gallery
- Chirpan - History Museum, Peyo Yavorov House-Museum, Art Gallery
- Shipka-Buzludzha National Park-Museum

Monasteries:

- Muglitzhki Monastery
- Kazanluskki Monastery
- Chirpanski Monastery

SPA RESORTS:

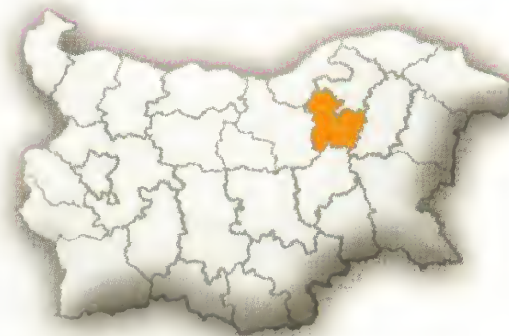
Pavel Bania, Stara Zagora Baths

Treatment of inflammatory diseases of the joints, neurological and gynecological diseases, spinal cord diseases, post traumatic conditions of the locomotory system.

Autumn

Есен

ТЪРГОВИЩКА ОБЛАСТ

TURGOVISHTE REGION

Разположение - Североизточна България

Площ - 2560.2 кв.км.

Население - 138 703

Брой общини - 6

Градове и по-големи населени места -

Търговище, Антоново, Омуртаг, Лозница,
Попово

Музеи:

Търговище - Исторически музей, Художествена галерия "Никола Маринов"

Омуртаг - Исторически музей

Попово - Исторически музей

Манастири:

Скален манастир от 10 век в близост до с. Крепча

Location - Northeastern Bulgaria

Area - 2560.2 sq. km

Population - 138 703

Number of municipalities - 6

Towns and larger population centers -

Targovishte, Antonovo, Omurtag,
Loznitsa, Popovo

Museums:

- Targovishte - History Museum, Nikola Marinov Art Gallery

- Omurtag - History Museum

- Popovo - History Museum

Monasteries:

- Rock monastery from the 10th century near the village of Krepcha.

The Mezsek
fortress

крепостта
Мезек

ХАСКОВСКА ОБЛАСТ HASKOVO REGION

Разположение - Югоизточна България

Площ - 5539 кв.км

Население - 279067

Брой общини - 11

Градове и по-големи населени места -

Хасково, Димитровград, Ивайловград, Свиленград, Симеоновград, Харманли, Тополовград, Меричлери, Маджарово, Любимец

Музеи:

Хасково - Исторически музей, Къща-музей

"Асен Златаров", Художествена галерия

Димитровград - Исторически музей, Художествена галерия, Къща-музей "Пеньо Пенев"

Манастири:

- Ивайловградски манастир

- Устремски манастир

- Католически манастир в Покрован

- Ислямски манастир "Осман Баба Теке"

Селища които предлагат климато- и бал-неолечение:

с. Минерални бани

Лекуват се: заболявания на опорно-двигателния апарат, остатъчни явления след възпалителни и травматични увреждания на гръбначния стълб и периферната нервна система, гинекологични и съдови заболявания.

Location - Southeastern Bulgaria

Area - 5539 sq. km

Population - 279067

Number of municipalities - 11

Towns and larger population centers -

Haskovo, Dimitrovgrad, Ivailovgrad, Svilengrad, Simeonovgrad, Harmanli, Topolovgrad, Merichleri, Madzharovo, Lyubimets

Museums:

- Haskovo - History Museum, Asen Zlatarov House-Museum, Art Gallery

- Dimitrovgrad - History Museum, Art Gallery, Penyo Penev House-Museum

Monasteries:

- Ivailovgradski Monastery

- Ustremski Monastery

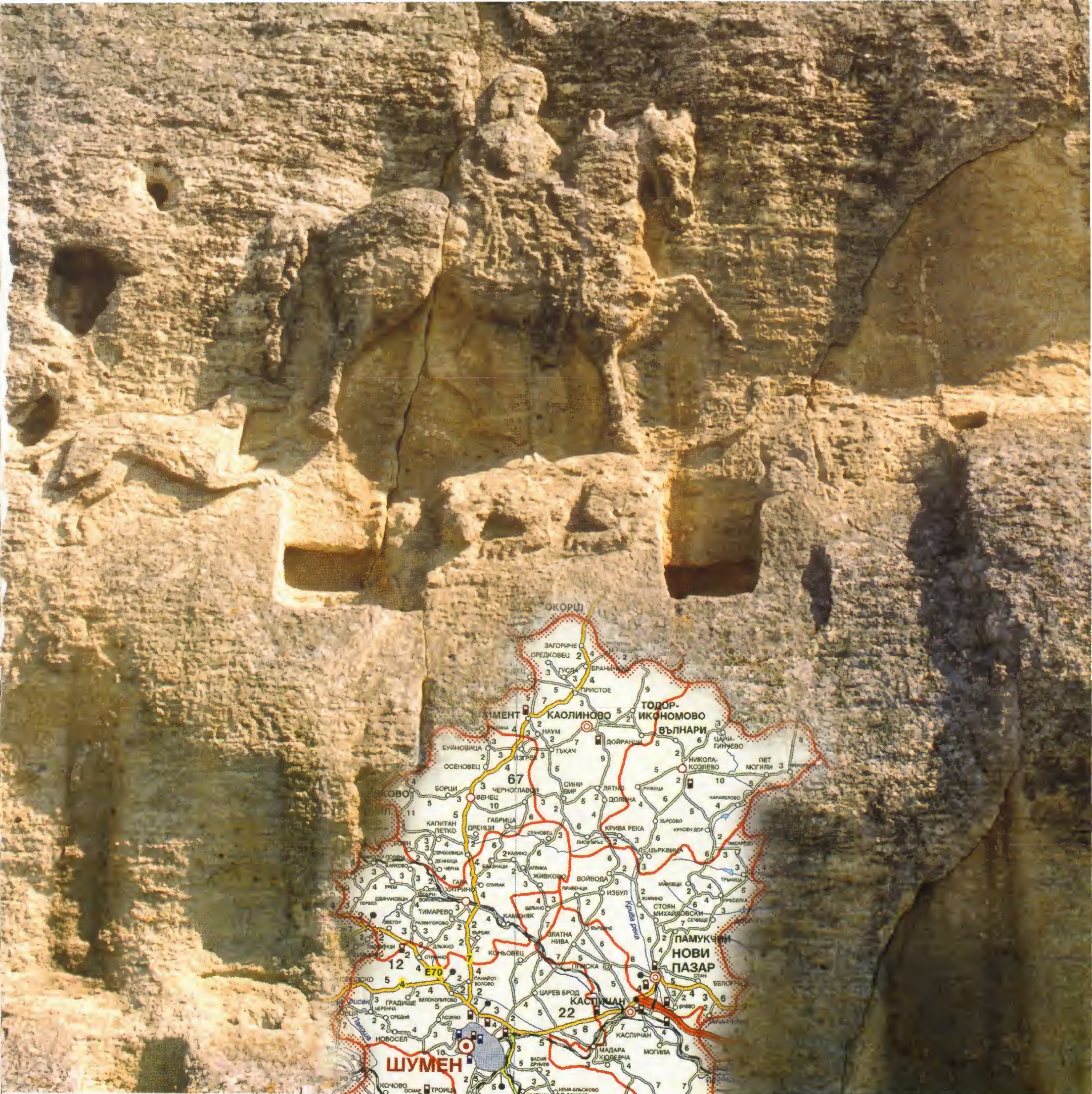
- Catholic Monastery in Pokrovan

- Osman Baba Teke (shrine)

SPA RESORTS:

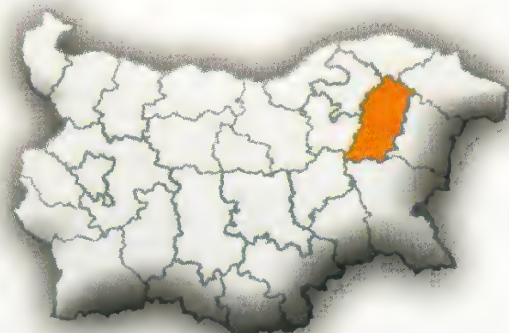
The village of Mineralni Bani

Treatment of diseases of the locomotory system, traumatic and inflammatory diseases of the locomotory system and diseases of the peripheral nervous system, gynecological and vascular diseases.

The Madara Horseman monument

Магарски конник

ШУМЕНСКА ОБЛАСТ SHOUMEN REGION

Разположение - Източна България

Площ - 3390.2 кв.км

Население - 205 198

Брой общини - 10

Градове и по-големи населени места -

Шумен, Велики Преслав, Нови Пазар, Плиска, Каолиново, Каспичан, Върбица

Музеи:

- Шумен - Исторически музей, Археологически резерват "Шуменска крепост", Къща-музей "Лайош Кошут", Художествена галерия, Музей по коневъдство
- Велики Преслав - Археологически музей
- Мадара - Национално исторически и археологически резерват "Плиска"
- Нови Пазар - Художествена галерия

Манастири:

- Златаревски манастир
- Преславски манастир
- Католически манастир в Царев брод

Location - Eastern Bulgaria

Area - 3390.2 sq. km

Population - 205 198

Number of municipalities - 10

Towns and larger population centers -

Shoumen, Veliki Preslav, Novi Pazar, Pliska, Kaolinovo, Smiadovo, Kaspichan, Varbitsa

Museums:

- Shoumen - Historical Museum, Shoumen Fortress Archeological Reserve, Lajos Kossuth House-Museum, Art Gallery, Museum of Buffalo and Horse-breeding
- Veliki Preslav - Archeological Museum
- Madara - National Historical and Archeological Reserve Madara
- Pliska - National Historical and Archeological Reserve Pliska
- Novi Pazar - Art Gallery

Monasteries:

- Zlatarevski Monastery
- Preslavski Monastery
- Catholic Monastery at Tsarev Brod

St. Theodor Stratilatus,
Ceramic icon, 10th c.,
Preslav

Керамична икона
на Св. Теодор Стратилат,
10 век, Преслав

*The Palace in the
town of Preslav*

*Дворецът
в Преслав*

Round Church in Preslav

Преслав, кръглата църква

Dolmen near Hlyabovo

Долмени до с. Хлябово

ЯМБОЛСКА ОБЛАСТ **YAMVOL REGION**

Разположение - Югоизточна България

Площ - 3355.5 кв.км

Население - 156 631

Брой общини - 5

Градове и по-големи населени места -
Ямбол, Елхово, Болярово, Стралджа

Музеи:

- Ямбол - Исторически музей, Художествена галерия
- Елхово - Етнографски музей

Манастири:

- Манастир "Александър Невски"

Location - Southeastern Bulgaria

Area - 3355.5 sq. km

Population - 156 631

Number of municipalities - 5

Towns and larger population centers -
Yambol, Elhovo, Bolyarovo, Straldzha

Museums:

- Yambol - History Museum, Art Gallery
- Elhovo - Ethnographical Museum

Monasteries:

- Alexander Nevski Monastery

Където и да сте,
Каквото и да правите,
ЗПАД Алианц България е винаги на Ваша страна

Предизвикателството да поемеш риск, когато някой те подкрепя, е заради чувството на сигурност! Алианц България предлага съвременни застрахователни продукти, съобразени с международните стандарти:

- ▶ **Абонаментна туристическа застраховка** - за чуждестранни туристи на територията на България и за български граждани, пътуващи в чужбина;
- ▶ **Помощ при пътуване** - за пътувания в чужбина;
- ▶ **Помощ при пътуване - Автоасистанс** - за територията на България;
- ▶ **Злополука в чужбина** - за пътувания в чужбина;
- ▶ **Злополука на туристи и гости при престоя им в туристически обекти;**
- ▶ **Отговорност на хотелиери.**

Застрахователно и презастрахователно дружество Алианц България е гарант за Вашето сигурно и спокойно пътуване до всяка точка на света.

Ние осигуряваме денонощно закрила за Вас и не позволяваме на риска да помрачи Вашите незабравими преживявания.

Насладете се на своето пътуване, почивка и екскурзия.

Където и да сте,
Каквото и да Ви се случи,
ЗПАД Алианц България със своите партньори ще Ви окаже необходимата помощ.

София 1504, Бул. Дондуков №59; тел. 464149, факс 9819832
www.allianz.bg

NATIONAL MUSEUM OF HISTORY

SOFIA 1618 - BOYANA, 16 VITOSHKO LALE str., tel.:(+359 2) 955 42 90, fax: (+359 2) 955 76 02

e-mail: NIM@einet.bg

